

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
14. JULIJ
1989
Letnik XLIV.
Štev. 51 (2474)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 7 šil.
1000 din.
P. b. b.

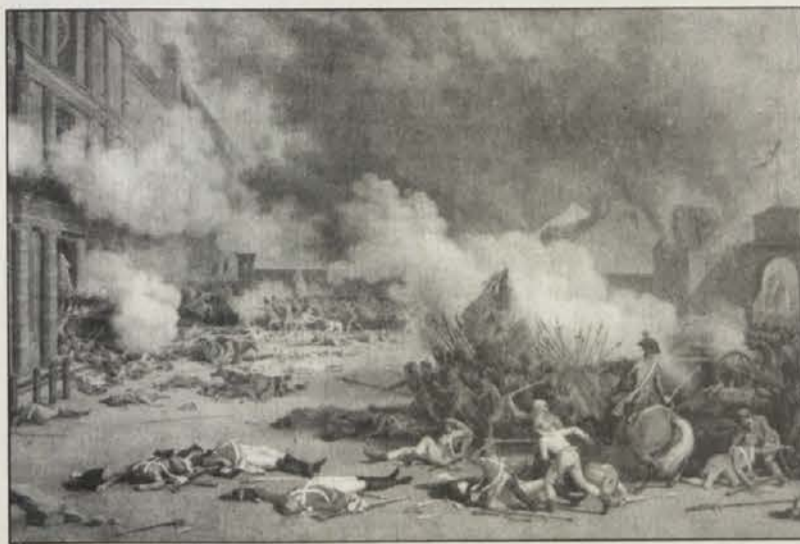
Parlament: kdo največ govori?

Tudi avstrijski parlamentarci so, podobno kot dijaki, od začetka julija na počitnicah. Dunajski tednik Wochenpresse vsako leto pred počitnicami objavlja posebno hit-listo avstrijskih politikov: njihovo delavnost ali lenobo ocenjuje po obsegu govornih prispevkov, ki so jih vnesli v parlamentarne razprave. Zeleni pri tem najbolj odrežejo, na prvem mestu pa ni nihče drug kot Karel Smolle, ki je imel kar 65 govorov (sledita Wabl in Pilz). Če bi štela samo kvantiteta, potem bi bil Smolle ob „podelitvi spričeval“ gotovo odličnjak med avstrijskimi politiki.

Narodnostni sosvet: FP in VP izterjali dodatna sedeža na račun KEL in Cerkev

FPÖ in ÖVP sta izterjala dva dodatna sedeža v sosvetu, in to na račun Cerkev in KEL. Namesto Korena in Smolleja bosta imela zdaj glasovalno pravico Ulbing (VP) in Kuglitsch (FP). Stranke torej utrjujejo svojo premoč v sosvetu.

Narodni svet proti spremembam pri sestavi sosveta ne bo protestiral, namesto tega pa hoče, da se čimprej formira – to je sporočilo prve tiskovne izjave novega tajnika NSKS mag. Marjana Pippa. Če ne bo v roku osmih tednov, kot to predvideva zakon, prišlo do ustanovitve sosveta za slovensko manjšino, bo novi tajnik predsedstvu NSKS predlagal, naj umakne svoje imenovane predstavnike, kajti potem bi bilo jasno, da vlada zanj nima interesa, poudarja Pipp v tiskovni izjavi. Hkrati izraža samo „začudenje nad nekonstruktivno manjšinsko politiko“, čeprav se je prav podpredsednik NSKS Karel Smolle zavzemal za čimprejšnjo ustanovitev sosveta z za manjšino idealnimi večinskimi razmerami.

200 let

Danes pred 200 leti je padla Bastilja, simbol zatiranja. Francoska revolucija velja kot začetek nove dobe v zgodovini človeštva. Vendar njeni ideali – svoboda, enakost, bratstvo – še danes širom po svetu čakajo na dokončno uredništvo.

Slovo od A. Mičaja

V sredo se je v Šentvidu v Podjuni veliko število žalnih gostov poslovilo od Andreja Mičaja. Pogrebne svečanosti sta opravila župnika Peter Sticker in Jernej Marko, ob odprtem grobu pa so pokojniku spregovorili dr. Gustav Brumnik, Stanko Wakounig in Karel Smolle. V slovo mu je zapel mešani pevski zbor „Danica“.

Povratak k občinskim mejam izpred leta 1973?

Razprava o povratku k občinskim mejam pred združitvijo številnih občin leta 1973 je zajela vso Koroško, posebno še dvojezično območje. Po izjavah vodilnih politikov vseh strank, da so pripravljene preučiti ureditev iz leta 1973, se je v številnih nekdanjih občinah, ki so bile spojene z večjimi, začela resna razprava o možnostih obnove starih meja. Ustanovili so že posebne skupine, ki bodo analizirale trenutno stanje in pogoje v sestavljenih

občinah ter možnosti v primeru povratka.

Konkretna razprava se je pretekli teden začela tudi na dvojezičnem območju: v prejšnjih občinah Bistrica pri Pliberku ter Slovenji Plajberk.

V Bistrici se je v ta namen ustanovil „Nadstrankarski komite za doseg samostojnosti občine Bistrica.“ Inicijator je bivši član predstavništva občine Stanko Vavti. Na zborovanju so sklenili, da naj poseben delovni odbor opravi vse potrebne organiza-

cijske naloge za javno diskusijo, v kateri naj bi prebivalstvo razpravljalo o smiselnosti ponovne ustanovitve občine. Naj spomnimo, da se je 1972. leta 94 odstotkov prebivalcev Bistrice izreklo proti priključitvi k Pliberku.

Tudi v nekdanji občini Slovenji Plajberk ljudje že resno razpravljajo o ponovni samostojnosti. Zastopnik Volilne skupnosti v mestni občini Borovlje mag. Peter Waldhauser je v razgovoru z uredništvom Slovenskega

vestnika poudaril, „da je želja po samostojnosti zelo močno prisotna“ ter da Plajberžani ob taki ureditvi pričakujejo večje možnosti za razvoj kot jih imajo v okviru velike občine Borovlje. „Tudi na področju javne dvojezičnosti bi se dalo marsikaj spremeniti v prid slovenske narodne skupnosti“, je dejal mag. Waldhauser in pri tem spomnil na številne predloge, ki jih je vložil na občini, ki pa niso bili pozitivno rešeni.

PREBERITE

- 2 Poziv občine Železna Kapla: „Ohraniti lokacijo na Rebrci!“
- 3 Mediji v premiku Heute im Slovenski vestnik
- 4 Kulturni komentar o šentjanški uprizoritvi „Dobrnik in požigalci“ Maxa Frischa
- 4 strani PRILOGA: „Po poteh Domnove čete...“
- 5 Pliberk: Galerija Wernerja Berga spet odprta
- 6 Koroška v zrcalu Vestnikov roman
- 7 Radijski in televizijski spored
- 8 Šport: selski nogometaši premagali krizo

Jezera vabijo

Medtem ko letoviščarji bežijo z italijanskih plaž Jadrana zaradi invazije morskih alg – pojavile so se tudi že v nekaterih krajih ob istrski obali –, so turistični organizatorji na Koroškem optimistični: v naših čistih jezerih se ne umaže niti bela srajca.

Ob dnevu vstaje slovenskega naroda vabimo na

10. jubilejni spominski pohod na Komelj

„Po poteh Domnove čete“

ki bo v nedeljo,
16. julija 1989

Zbirališče je od 8.30 do 9. ure pri tovarišu Janku Apovniku na Borovlju 32 pri Pliberku (Woroujach bei Bleiburg). Odhod ob 9. uri, spominska svečanost ob 13. uri pri spomeniku. Sledi partizanski miting.

Pohod in spominska slovesnost bosta ob vsakem vremenu!

ZKP Pliberk, SPD „Edinost“
ZSM Pliberk, ZSO Pliberk

Dr. KRISTIJAN SCHELLANDER

JUGOSLOVANSKA KAMNITA POT V TRŽNO GOSPODARSTVO

V Jugoslaviji tačas teče proces realizacije socialnoekonomskih reform, ki naj bi privedel do izhoda iz gospodarske krize. Njegova glavna vsebina je prilaganje tržni logiki. Pri tem je predvsem pomembno, da podjetja postanejo na tržišču subjekti s popolno samostojnostjo in odgovornostjo, pri čemer ni pomembna oblika podjetja. Ta so lahko družbena, zadruga, mešana ali privatna. Važna je njihova učinkovitost in orientacija k rentabilnosti.

To je pretekli teden poudaril jugoslovanski minister za gospodarsko sodelovanje s tujino Franc Horvat na celodnevni konferenci na Dunaju, kjer je z vrsto strokovnjakov zastopnikom avstrijskega gospodarstva predstavil novo jugoslovansko zakonodajo na področju tujih investicij in gospodarskega delovanja inozemskih podjetij v naši sosednji državi. Podobna predstavitev je bila pred kratkim tudi že v Frankfurtu, jeseni pa bosta še v Veliki Britaniji in Italiji, naslednje leto pa sta na vrsti ZDA in Kanada. V delu prireditve, ki jo je organiziral ljubljanski Center za mednarodno sodelovanje in razvoj, so predstavili še 102 konkretna projekta v turističnem gospodarstvu, s katerimi vabijo tuje partnerje k investiranju in sodelovanju.

K najvažnejšim spremembam pri gospodarskem sodelovanju s tujino spadata od začetka leta veljavna nova zakona o tujih investicijah in podjetjih, ki sta že zasnovana po principih tržnega gospodarstva. Prvič v povojni zgodovini Jugoslavije lahko tuji investitorji postanejo solastniki podjetij in imajo odločilen vpliv na poslovno politiko in menedžment mešanega podjetja. Mogoče je tudi stoodstotno tuje lastništvo. Temu odgovarja uvedba družbenih oblik podjetij kot so delniške družbe, družbe z omejenim jamstvom, komanditne družbe in družbe z omejenim solidarnim jamstvom, (podobno avstrijski „Offene Handelsgesellschaft“),

tako da so nove oblike odprte tako pravnim osebam kakor tudi privatnikom.

To je vsekakor očiten napredek, čeprav se kažejo tudi še znatne pomanjkljivosti. Največja slabost so nejasnosti pri davčni politiki, kar pa je za tuje investicije dostikrat najvažnejše vprašanje. Žal pri predstavitvi nihče od jugoslovanskih strokovnjakov ni mogel zadovoljivo odgovoriti na vprašanje o višini davka na dobiček mešanih podjetij v Jugoslaviji. Boljši pogoji za tuje partnerje bi bili smiselni tudi pri določitvah o knjigovodstvu in pri razpolaganju z devizami.

Bistvenega pomena za tuje investitorje je tudi produktivnost ter kvaliteta in disciplina delovne sile. Pri tem je minister Horvat napovedal nov zakon o delovnih razmerjih, ki bo poleg pravic jasno definiral tudi dolžnost delavcev, pri čemer bodo poslovodni organi v prihodnje imeli večji vpliv pri izbiri, nagrajevanju storilnosti in pri disciplinskih ukrepih tja do odpustitve v primeru neodgovorne vedenja na delovnem mestu. Na vprašanje o pravicah stavk jugoslovanski strokovnjaki niso dali odgovora.

Naspoštno h konferenci lahko ugotovimo, da je v času nove jugoslovanske vlade opaziti vidne pozitivne premike pri oblikovanju zakonskih okoliščin za gospodarsko delovanje. V praksi pa se bodo morali jugoslovanski gospodarstveniki še bolj potruditi, kar se tiče konkretnih ukrepov in profesionalnega ravnanja. Predvsem bodo morali tujim poslovnim ljudem na konkretna vprašanja konkretno zadovoljivo odgovarjati, sicer tudi splošni reformski okvir ne bo zbudil zaželenega interesa tujih partnerjev. To še posebej velja ob kompliciranih političnih okoliščinah, v katerih se država nahaja.

P.S.: Slovenskega opazovalca bi veselilo, če bi slovenski strokovnjaki – od ministra navzdol – v kolikor niso obvladali nemščine, namesto srbohrvaščine uporabljali svoj materin jezik. Samožavest nič ne škoduje – še najmanj pa v gospodarstvu.

Občinski svet Železne Kaple: „Ohranimo lokacijo na Rebrci!“

„Poleg delovnih mest v tovarni celuloze Obir ima občina Železna Kapla-Bela še srednje veliko podjetje – žaga in gozdarstvo dr. Aripanda Thurna zaposlujeta okrog 66 delavcev – in večje število malih obrtnih podjetij, ki pa so prav tako v neposredni ali vsaj posredni gospodarski odvisnosti od Tovarne celuloze Obir“, ugotavlja občinski svet Železne Kaple v soglasno sprejeti resoluciji, naslovljeni na deželno vlado. Prav spričo te situacije postaja še bolj očitno, kakšne katastrofalne posledice bi imelo zaprtje Obirja za dolino Bele.

ANDREJ MOHAR

Občinski svet je razpravljal o nastali situaciji, predvsem pa tudi o perspektivi za občino, saj Obir preko svojih davčnih dajatev občini tudi v praksi omogoča, da lahko gospodarji s količkaj izravnanim proračunom. V razpravi je župan dr. Dieter Haller kritiziral dosedanje ravnanje Slovenija papirja. Dejal je, da je tudi zdaj slišati nasprotujoča si stališča. Tako mu je še v ponedeljek „eden izmed predstavnikov Slovenija papirja“ dejal, da projekt lesovine menda ni več aktualen, temveč da Slovenija papir misli spet na realizacijo že pred leti predloženega

sanacijskega in razvojnega koncepta za celulozarno. Franc Smrtnik je zahteval predvsem solidarnost s poslovoilstvom tovarne Obir, ki se dejansko prizadeva za zagotovitev delovnih mest, s tem pa tudi za bodočnost regije.

Prav v tej zvezi pa je občinski svet v resoluciji tudi zahteval, da „deželna vlada s podjetjem Slovenija papir takoj razčisti, kakšen projekt bo realiziralo, da bi se ohranila lokacija za proizvodnjo ali celuloze ali lesovine na Rebrci.“ V primeru, da pa ne bi prišlo do nobenega projekta, pa občina od deželne vlade zahteva „da v soglasju z občino izdela gospodarski koncept, ki bi po eni strani zagotovil kar se da veliko število obstoječih oziroma nadomestnih delovnih mest, po drugi strani pa preprečil nadaljnje strukturno nazadovanje občine.“ Izdelavo strukturnega koncepta pa zahteva občina tudi v primeru, da bi s projektom lesovine zagotovili skoraj 100 delovnih mest na Rebrci: „S takim konceptom moramo nadomestiti izgubo 120 delovnih mest, s tem pa tudi oslabitev strukture.“

V zaključku resolucije pa občinski svet Železne Kaple poziva deželno vlado, da nudi „kar se da veliko pomoč in sodelovanje v interesu prebivalstva občine, katere gospodarski obstoj je ta čas ekstremno ogrožen.“

Agrosserta zapira – protesti!

Zapiranje podjetij na Koroškem se nadaljuje. Tokrat je udarilo po koroških mlekarneh. Štajerski proizvajalec mlečnih izdelkov Agrosserta namerava ukiniti svoje podružnice v Velikovcu, Wolfsbergu ter Šentvidu ob Glini. Pred nedavnim sta bili združeni v eno podjetje mlekarni v Beljaku in Spittalu ob Dravi. Od 1. 1991 dalje naj bi po načrtih Agrosserte na Koroškem obratovali samo še dve mlekarne: ena v Celovcu in ena v Spittalu.

Proti načrtovani „racionalizaciji“ – v resnici gre za ukinitvev srednjih, vendar uspešno delujočih podjetij in podružnic v korist koncentracije mlekarne proizvodnje v manjšem številu obratov – se zdaj polagoma pojavlja odpor. V Velikovcu delojemalci razmišljajo o nasprotnih ukrepih.

Tudi Klub slovenskih občinskih odbornikov in Skupnost južnokoroških kmetov sta protestirala proti načrtom Agrosserte. Člana nadzornega odbora velikovške mlekarne Alojz Čik in Franc Wutte ogorčena opozarjata na dejstvo, da načrtujejo zdaj kar naenkrat zapreti podjetje, ki pozitivno obratuje, in v katerega so se pred letom dni s privoljenjem fonda za mlekarstvo investirali 40 milijonov šilingov. Občinski odborniki in kmetje v tiskovni izjavi opozarjajo, da bi bilo ob ukinitvi velikovške mlekarne v okraju še manj delovnih mest, poleg tega pa bi bili prizadeti tudi oddajalci mleka. Zapiranje manjših mlekarn naj bi bil očitno že prvi ukrep pri prilagajanju normam in tržnim zakonitostim Evropske skupnosti. Predsednik KSSO Fric Kumer ter vodja SJK sta s tem v zvezi pozvala Agrosserto, naj odstopi od svojih načrtov.

Zalka Kuchling predsednica „Mlade KEL“

Na prvi seji na občnem zboru Mlade KEL izvoljenega predsedstva je bila za prvo predsednico imenovana mag. Zalka Kuchling. Podpredsednika sta dipl. inž. Hanzi Čertov in Tone Starman, tajnik je Bernard Sadovnik (namestnik Bojan Wakounig), blagajnik pa Hanzi Dragaschnig (namestnik Franc-Jozef Smrtnik). 30. julija bo predsedstvo na klavzurni seji na Kostanjah razpravljalo o „konkretnem vsebinskem delu“ Mlade KEL.

OGLAS

Nasproti prelepim Brionov v Istri, v novem modernem apartmaju (4 do 5 oseb) lahko poceni (560 šil.) preživite dopust. Telefon (03061) 267-518.

Sproščeno na Vestnikovem večeru

Čeprav je bila udeležba na Vestnikovem večeru v Škofijah pretekli četrtek bolj počitniška, pa je bila razprava kljub temu zelo zanimiva.

Glavni urednik Slovenskega vestnika Ivan P. Lukan je v uvodu spregovoril o uredniški politiki časopisa, predvsem pa o razmerjih na medijskem področju na Koroškem, kjer so nemškojezični časopisi v izraziti jezikovni premoči nasproti slovenskim medijem. Pri tem pa je poudaril tudi funkcijo slovenskih časopisov, ki zaradi enkrat oz. dvakrat tedenskega izhajanja ne morejo enako aktualno informirati svojih bralcev. Prav ob tem pa imajo slovenski mediji bistveno nalogo, da bralce informirajo o problematiki z manjšinskega področja, ki jo ostali časopisi zamolčujejo ali pa o njej poročajo enostransko.

Dvakrat tedensko izhajanje Vestnika so udeleženci razgovora ocenili pozitivno, saj se je s tem aktualnost precej povečala. Poudarili so tudi pomembnost skrbi za čistost slovenskega jezika, eden izmed udeležencev pa je

celo predlagal, naj bi uredništvo uvedlo celo jezikovni servis v tem smislu, da bi se interesenti enkrat tedensko lahko telefonično posvetovali z dežurnim v uredništvu o pravilni formulaciji določenih tekstov ali o drugih jezikovnih problemih.

Boj za monopole se zaostruje. Nacionalni in multinacionalni medijski karteli si danes že delijo mesta v jutrišnji vsemo-gočni informacijski družbi. Po eni strani gre za monopole v elektroniki, po drugi

pa za vodilna mesta pri proizvodnji papirja. Velike tiskarne nastajajo ali menjavajo lastnike, po WAZ-ovem odkupu Kronen Zeitung in Kurierja pa se spreminja ves medijski svet.

Mediji v premiku

IGOR SCHELLANDER

Kdor je letos pričakoval mirno in dolgočasno medijsko poletno sezono, se je uštel. Tako imenovanih kislih kumaric in časopisnih rac v avstrijski medijski džungli zaenkrat ni bilo opaziti. Celo medijska scena kot taka se nahaja v nekem hitrem prepletanju, kot to potrjujejo vesti iz preteklih dni – sredstva javnega obveščanja se sama 'odkrivajo' kot fenomen, niso več samo sredstvo za posredovanje, temveč že kar sama predmet senzacij.

Dolgo se je ugibalo in šušljalo – zdaj pa je javno: dunajski malofornatni AZ – Arbeiterzeitung, tradicionalno osrednje glasilo SPÖ, je dobil novega lastnika. Socialisti so obdržali le še 10 odstotkov lastništva lista, nova večinska lastnika – angleški medijski car Robert Maxwell in šef dunajske reklamne agenture GGK Hans Schmid – imata vsak po 45 odstotkov. Glavni razlog za razprodajo so socialisti videli predvsem v vse težjem financiranju strankinega lista. AZ po preureditvi ne bo več glasilo SPÖ, uredništvo pa naj bi naprej sledilo socialistični in liberalni usmerjenosti – kajpada ob upoštevanju zakona svobodnega trga in komercialnosti.

Tudi v uredništvu renomiranega meščanskega lista Die Presse bodo nekateri novinarji za vedno pospravili svoje pisalne mize – sicer ne zaradi ekonomske racionalizacije ali novinarske nespo-sobnosti, temveč zaradi novega šefa: kot izdajatelj lista bo Otta Schulmeisterja nasledil bivši generalni intendant ORF Gerd Bacher. To je bilo sklenjeno 28. junija na seji Zvezne zbornice in Gospodarske zveze, ki sta preko 'Društva za pospeševanje svobodnega tiska' odločujoča lastnika lista. Uredništvo s to odločitvijo ni soglašalo, temu pa so takoj sledile posledice: kulturni urednik in zastopnik uredništva Hans Haider je bil po prvih kritičnih izjavah ob službo.

Tudi Kurt Falk, bivši Dichandov kompanjon pri Kronen Zeitung in sedanji lastnik tednika Die ganze Woche, zdaj spet straši po medijskem bulvarju. Pred kratkim je v Nemčiji naročil nov tiskalni stroj, s katerim bo lahko tiskal dnevnik. Stroj mu bodo menda dostavili v dveh letih, torej ravno ob pravem času – leta 1991 namreč preneha veljati z Dichandom sklenjena pogodba, ki določa, da Falk s svojimi od Kronen Zeitung izplačanim deležem (ca. 2 milijardi šilingov!) bivšemu partnerju ne sme konkurirati z dnevnikom

Kronen Zeitung pa ima zdaj še čisto drugačne težave. 'Svinjske storije' o glavni akterki pri masovnih umorih v dunajski bolnici Lainz ga stanejo zdaj nekaj milijonov sodnih stroškov in dolgo vrsto celostranskih popravkov, ki jih je list dolžan ponatisniti. Vendar večje škode ne bo utrpel. Če za kakšen list velja ugotovitev, da žurnalizem apelira na najnižnje človekove instinkte, potem zagotovo ne za Dichandov list. Saj nad milijon kupcev dejansko ne ve, zakaj ga kupuje...

Za zmedo in zamero v hiši največjega avstrijskega medijskega monopolista ORF je ponovno poskrbel dunajski socialistični župan Helmut Zilk. Dejal je, da monopola ORF tako iz demokrasko-političnih kot tudi iz tehničnih razlogov ne bo mogoče dalje vzdrževati.

Elektronski mediji naj bi bili po njegovem mnenju na voljo tudi privatnikom, sindikat in cerkvi. Njegovi napadi na monopol ORF so povzročili zmedo tudi v lastni stranki. Predsednik SPÖ Vranitzky ga je javno opozoril na to, da se je dunajska SPÖ na svojem kongresu izrekla za televizijski monopol ORF. Podobno kot Zilk napada monopol ORF tudi generalni sekretar ÖVP Kukacka.

Vendar na področju elek-

tronskih medijev vlada zmeda tudi brez takih političnih intervencij. Madžarska je odprla svoje meje tudi mednarodnim medijskim monopolom. Prodala je 15 (!) radijskih frekvenc ter številnim privatnim interesentom izdala dovoljenje, da ob madžarsko-avstrijski meji v krajšem času postavijo radijske oddajnike. Radijski programi ORF bodo torej dobili nepričakovano konkurenco predvsem v panonski nižini in dunajskem prostoru. To pa menda čutijo že v samem Küniglbergu: slišati je, da skušajo lastniki novih oddajnikov z dobrimi finančnimi ponudbami 'kupiti' ORF-ove najboljše novinarje. Eden izmed proponentov novih oddajnikov izza madžarske meje je bivši Mockov tiskovni referent Herbert Vityska.

Naj končno na račun ORF dodamo še dobro vest: ustavno sodišče je ugotovilo, da je televizijski intervju njegovih novinarjev (Benedict, Rabl) z osporavanjem predsednikom Waldheimom tik ob njegovem nastopu ustrezal tako mednarodnim novinarskim standardom kot tudi načelom po objektivnosti. Pristojna komisija za presojo objektivnosti pri ORF je oba novinarja najprej klicala na odgovornost zaradi neobjektivnosti, ustavno sodišče pa je to njeno odločitev zdaj zavrnilo kot neutemeljeno.

HEUTE IM SLOVENSKI VESTNIK

Rückkehr zur Altgemeinde: Erste Initiativgruppen bereits aktiv

In ganz Kärnten und damit auch im zweisprachigen Teil des Bundeslandes hat die Diskussion um die Rückkehr zu den Altgemeinden, wie sie vor der Gemeindezusammenlegung 1973 bestanden haben, voll eingesetzt. Es gibt bereits erste Initiativ- bzw. Arbeitsgruppen, die sich in ehemaligen Altgemeinden mit dieser Problematik beschäftigen.

So in der ehemaligen Ge-

meinde Feistritz bei Bleiburg/Bistrica pri Pliberku, wo ein „Überparteiliches Komitee zur Selbständigmachung der Gemeinde Feistritz“ gegründet wurde. Konkrete Diskussionen gibt es auch in der Altgemeinde Windischbleiberg/Slovenji Plajberk, erklärte der slowenische Gemeindevandatar in der Großgemeinde Ferlach, Mag. Peter Waldhauser, gegenüber dem „Slovenski vestnik“.

Appell der Gemeinde Eisenkappel: „Den Standort Rechberg erhalten!“

Der Gemeinderat der Markt- und Kurgemeinde Eisenkappel/Železna Kapla beschloß in seiner Sitzung am Montag, dem 10. Juli 1989, eine Resolution, in der an die Kärntner Landesregierung appelliert wird, den Standort Rechberg/Rebrca für die Zellstoffproduktion oder für eine Holzschliffanlage zu erhalten.

Wörtlich heißt es in der Resolution unter anderem:

● Im Einvernehmen mit dem Unternehmen Slovenia papier möge umgehend Aufklärung darüber erzielt werden, ob und welches Projekt zur Erhaltung des Standortes Rechberg für die Zellstoffproduktion oder für eine Holzschliffanlage realisiert werden kann. Diese Aufklärung ist insbesondere aber auch im Hinblick auf weitere Initiativen der Gemeinde betreffend die Arbeitsplatzsituation von größter Bedeutung.

● Sollte, was von seiten

der Marktgemeinde Eisenkappel-Vellach natürlich unter keinen Umständen gewollt wird, der Fall eintreten, daß eine negative Entscheidung zu Tage tritt, wäre ein kurzfristiges Wirtschaftskonzept im Einvernehmen mit der Marktgemeinde zur Ausarbeitung zu bringen, welches einerseits die Erhaltung einer größtmöglichen Zahl von Arbeitsplätzen bzw. Schaffung von entsprechenden Ersatz-Arbeitsplätzen und andererseits die Verhinderung einer weiteren Strukturschwächung in der Gemeinde zu gewährleisten vermag.

● Auch im Falle einer positiven Entscheidung bei Realisierung einer Holzschliffanlage sollten umgehend Wirtschaftsmaßnahmen zu setzen sei, welche geeignet sind, den damit verbundenen Verlust von etwa 120 Arbeitsplätzen und der daraus resultierenden Strukturschwächung zu begegnen.

Protest gegen beabsichtigte Molkereischließungen

Der Klub slowenischer Gemeinderäte und die Gemeinschaft der Südkärntner Bauern/Skupnost južnokoroških kmetov protestieren in einer Presseaussendung vehement gegen die von der „Agrosserta“ geplante Schließung der Molkereibetriebe in Völkermarkt, Wolfsberg und St. Veit an der Glan.

Die beiden Mitglieder des Aufsichtsrates der Molkerei in Völkermarkt, Obmann Alois Čik und Franc Wutte, stellen mit Empörung fest, daß man einen positiv wirtschaftenden Betrieb, in welchem erst vor einem Jahr mit Zustimmung des Milchwirtschaftsfonds 40 Millionen Schilling investiert wurden, nun schließen will.

Die Schließung der Völkermarkter Molkerei würde sich äußerst negativ auf den Arbeitsplatzmarkt im Bezirk auswirken, sie würde einen

gut wirtschaftenden Betrieb treffen und negative Folgen für die Südkärntner Region insbesondere für die Milchlieferanten haben.

Offensichtlich ist die Schließung sämtlicher kleiner Betriebe als erstes Resultat einer nichts Gutes versprechenden EG-Annäherung zu sehen – im Sinne von „wachsen und weichen“.

Der Obmann des Klubs slowenischer Gemeinderäte Fric Kumer und Kammerrat Dipl. Ing. Stefan Domej fordern deshalb von der „Agrosserta“ die Rücknahme der Schließungsabsichten und von der Kärntner Landwirtschaftskammer die entschlossene Hilfestellung bei der Erhaltung aller Molkereibetriebe in Kärnten.

Werden auch Sie Abonnent!

Erst 2 Schüsse stoppten Wiener Messerhelden / S. 9

HEUTE MIT 116 SEITEN BEILAGE ZUM GROSSEN JUBILÄUM

100 JAHRE Arbeiterzeitung

NEUE AZ

Mittwoch, 12. Juli 1989

7,- TAGBLATT

Niederösterreich

Ungarns Regierung will mit „einem Fuß“ nun auch in die EG

Reformer bauen auf Hilfe vom Westen / S. 7

Bush traf Walesa

Guterbauer blieb neue Beweise schuldig

Privatizacija „Arbeiterzeitung“ v slavnem stotem jubilejnem letu glasila „socialdemokratičnega gibanja: tiskarno Media-print je SPÖ oddala nemški WAZ (Krone, Kurier), zdaj se je na „svobodnem trgu“ znašel tudi AZ.

Reinprecht potrjen...

V torek je bil konstituiran novi kolegij Koroškega deželnega šolskega sveta. Na predlog FPÖ je bil za poslovodnega predsednika potrjen Hugo Reinprecht (VP), podpredsednik je postal Herbert Würschl (SP). Za Reinprechta so glasovali tudi socialisti (pred tedni so še obsojali Haiderjeve personalne ukrepe). Kolegij sestavlja 17 članov iz SPÖ, 11 iz FPÖ in 8 iz ÖVP.

20 predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in institucij – med njimi Franc Kukovica, ki je nasledil Reginalda Vospernika – je vključeno brez glasovalne pravice. Reinprecht je na seji govoril o „objektivizaciji“ pri zaposlovanju, deželni glavar Haider pa je ob tej priložnosti izpostavljalo ločevanje po narodnostnih kriterijih kot za Evropo zgledno rešitev.

V Železni Kapli še zdaleč ni vse urejeno!

Na zadnji občinski seji v Železni Kapli se je razvnela razprava ob vprašanju, ali občina v javnih publikacijah in tudi na svojem območju zadostno upošteva dejstvo, da na južnem Koroškem živita dva naroda. Župan dr. Dieter Haller je sicer na kritiko Franca Smrtnika prebral iz turističnega vodiča pasažo, ki govori o „dveh kulturah in dveh jezikih“, toda tak odgovor se je celo Adolfu Welzu (ÖVP) zdel preveč plitev... Ugotovil je, da se bo treba o teh vprašanih konkretno pogovarjati, saj „zdaj še zdaleč ni vse urejeno!“

OGLAS

Ugodno prodam avtomobil Citroen Visa, letnik 1983. Ponudbe na telefon 0 463/249503.

Prava ali hlinjena solidarnost?

Prejšnji petek so v škofjskem vrtcu izvedli zaključno prireditev. Lep program, številni nastopajoči otroci, veliko truda vzgojiteljic, mnogo staršev, vsi so hoteli videti, kako se bo odrezal njihov otrok.

Vse je potekalo, kot se spodobi, zgledno dvojezično. Večine staršev to ni motilo, našla pa se je neká mama, ki je zadaj stoji glasno nergala, češ kakaj pa je potrebno tudi slovensko. To je na srečo motilo tudi nekatere nemško govoreče starše, kakor so se izrazili po prireditvi. Še bolj pa je zabolelo vzgojiteljici in člane krajevnega odbora, ki skrbi za vrtec.

Kolikor vrtcev na Koroškem imamo, toliko je različnih situacij. Ponekod dajejo otroke vanj iz narodne, drugje demokratične zavesti, v Škofi-

KULTURNI KOMENTAR

Šentjanska uprizoritev Dobrnika in požigalcev je zapustila globok vtis pri marsikaterem gledalcu. Interes pa je še tolikšen, da je odločitev za še dve dodatni predstavi zelo upravičena. V čem je draž te uprizoritve? Večplastna je, kot je tudi izpoved mogoče razumeti tako ali

JOŽETA ROVŠKA

NEMINLJIVOST DOBRNIKA

drugače, kakor je gledalec pač usmerjen, odziven. Lahko jo vidimo kot duhovito komedijo z briljantnim besedilom, v katero so domači igralci kakor urojeni, v kateri je vse na mestu, od scene, glasbe in luči; na določene trenutke se bo nekomu zadel farsa, saj se ponorčuje iz družbenih pojavov, ošvrkne tega ali onega, včasih pa najdemo v njej tudi kako nehoteno asociacijo z dogodki in osebami okrog nas.

Zame pa je bila predstava goteska aktualnopolitična drama z elementi sarkazma. Zakaj? Zaradi zakoncev Dobrnika, teh puhlih iznakaz, njunega svetohlinstva, malomeščanske nadutosti, duhovnega in moralnega siromaštva, brezhrbteničništva in še marsičesa podobnega. Njuni dobro zaigrani vlogi so tako prekleto intenzivno spominjali na našo vsakdanjost, na klečeplazenje, na dvoletnost, sprenevedanje, na podrepanost in samoponiževanje, ki meji že na patološki masohizem. Njuni vlogi, predvsem Dobrnikova, sta genetično zelo nazorno pokazali osebnosti, ki se pod prefinjanimi pritiski spremenijo v pohlevne spake, ki niso hvaležne le za drobtinice, temveč tudi za klofute in brce. V Dobrnikovem primeru celo za požig hiše.

Kaj res ne vidimo vse in popolne podobnosti z našim sedanjim trenutkom, ko se bomo ob politikantskem „dober dan“ talili od sreče, in v trenutku pozabili da je v bistvu voluhar med našimi koreninami. Pravi požigalec, še več, skrunilec naših domov, našega dostojanstva.

Vse drugo Militarovo verjamem, le da je igra brez nauka, tega ne! Morda sem preveč izpostavil ti dve vlogi. Seveda moramo vedeti, da bi brez drugih ne mogli imeti take izpovedi. Ne brez Robavsca, ne brez Viliija pa tudi ne brez sluzkinje Ane, primerno pa sta ju dopolnila tudi dr. Phil in policaj. Z glavami pomnožen zbor gasilcev je odlična scenografsko-režijska rešitev, sploh je predstava polna posrečenih domislic, ki kličejo k ponovitvam in kažejo pravo pot.

Igralsko je treba izpostaviti Hanzija Wieserja, ki je briljiral, odlično žvižgje Marjana Kunčiča, ob kričnem besedilu pa je bil nekoliko nejasen, in nadebudno Katjo Weiss, ki je ob neenotni vlogi zablestela predvsem v epilogu. Če me ne bi nekoliko motil jezik, predvsem fonetično, bi lahko zapisal: odlično!

Kaj nam bo ta novi, bleščiči svet, ko pa se v zavesti ni kaj spremenilo? Zato iščimo dalje!

Jože Rovšek

Slovenski vestnik dvakrat tedensko!

Novo pri Dravi/SZI: „Anšlus in manjšine“

Celovška univerza je lani ob spominski obletnici priključitve Avstrije k Hitlerjevemu 3. rajhu skupaj s Slovenskim znanstvenim inštitutom priredila simpozij „Anšlus“ in manjšine v Avstriji“ (Slovenski vestnik je o tem že poročal). Zdaj sta ravnatelj SZI dr. Avguštin Malle in dr. Valentin Sima (Inštitut za sodobno zgodovino) pri založbi Drava izdala zbornik predavanj z istim naslovom.

Predmet znanstvenih raziskav in poročil so avstrijske manjšine in nacionalsocialistični sistem represije in uničevanja. Avtorji v svojih prispevkih prikazujejo izhodišča in konkretne oblike preganjanja manjšin, nacistični raznorodovalni program, zgodovinski potek, upor, stališča katoliškega in levičarskega tabora o fašizmu, problem poravnave škode po vojni in tezo o Avstriji kot prvi žrtvi fašizma (H. Seidler, T. Ferenc, T. Domej, F. Filipič,

J. Prunk, A. Malle, H. Embacher). Obravnava velikega števila teh tem se samoumevno nanaša na razmere in dogodke med slovensko manjšino na Koroškem (kar je razumljivo, saj so bili Slovenci kot žrtve kot tudi v protifašističnem gibanju daleč v ospredju). Drugi prispevki pa se ukvarjajo s situacijo in usodo koroških Judov (A. Walzl), avstrijskih Romov in Sintov (E. Thurner), gradiščanskih Hrvatov in Madžarov (H. Gassner in G. Baumgartner) ter dunajskih Čehov in Slovakov (M. John). Poseben prispevek opisuje tudi slovensko protifašistično gibanje na Tržaškem (M. Pahor).

I. Sch.

Avguštin Malle, Valentin Sima (izd.), *Der 'Anschluß' und die Minderheiten in Österreich – 'Anšlus' in manjšine v Avstriji, Referateband/zbornik predavanj DRAVA/SZI, Celovec 1989, 303 strani, 195 šilingov.*

Danes otvoritev komedijantskih iger v gradu Porcia v Spittalu

Nocoj bo v gradu Porcia v Spittalu ob Dravi svečena otvoritev letošnjih poletnih komedijantskih iger. S tem mesto ob Dravi nadaljuje s tradicijo priljubljenih uprizoritev komedij svetovnih klasikov.

Pri sestavi in uresnitvi igralskega repertoarja sodelujeta vodstvo in ansambel Mestnega gledališča v Celovcu, k sodelovanju pa pritegneta še znane igralce z Dunaja in drugih gledaliških metropol nemškega kulturnega prostora.

Za uvod bodo tokrat zaigrali Molierovo komedijo

„Občan kot plemič“, sledile pa ji bodo še komedije „Z dežja pod kap“ in „Kavalir iz Merakla“. Predstave bodo v času od 14. julija do 6. septembra 1989 in sicer vsak dan ob 20.30 uri. Seveda si prireditelji pridružujejo pravico do spremembe vrstnega reda predstav zaradi tehtnih razlogov, kar pa bodo pravočasno objavili v dnevnem časopisju in radiu.

Za skupine (nad 20 oseb) je predviden 20 odstotni popust, za otroške predstave, ki se bodo pričele vsak dan ob 17. uri, pa veljajo polovične cene.

Uveljavljanje režiserja

Potem ko je z inovativnim prikazom obdobja koroške zgodovine razburil duhove, je mladi režiser Martin Kušej iz Rude v Podjuni nadaljeval svojo pot v Ljubljani. Tam se je najprej ukvarjal z modernim gledališčem.

Zdaj pa, kot smo razbrali iz programskega lista Drame SNG v Ljubljani, v tem osrednjem slovenskem gledališču pripravlja za sezono 1989/90 uprizoritev dela Ōdina von Horvata „Vera, ljubezen, upanje“.

Mlademu režiserju čestitamo in mu želimo uspešno režijo.

Ponovitvi v Šentjanžu

Zaradi velikega zanimanja za uprizoritev Frischevega „Dobrnika in požigalci“ se je igralska skupina SPD Šentjanž v Rožu odločila, da predstavo ponovi. Kot je razvidno iz vabila, bosta naslednji predstavi v četrtek,

20. in petek, 21. julija pri Tišlerju (s pričetkom ob 20. uri).

Zaradi omejenega prostora v dvorani priporočamo, da vstopnice prej rezervirate oz. naročite na tel. 0 4228/2301.

10. SPOMINSKI POHOD PO POTEH DOMNOVE ČETE NEDELJA, 16. JULIJ 1989

Komelj je hribovje med Pliberkom in avstrijsko-jugoslovansko državno mejo. Na vsem tem območju je v boju proti nacističnim enotam padlo poleg na spomeniku navedenega števila borcev iz Domnove čete še deset koroških partizanov.

Dne 12. oktobra 1944 so nemški žandarji po izdaji nekega domačega nacističnega okolika Apovnikov dom na Komlju nad Pliberkom. Pobili so kar dvanajst mladih borcev Domnove čete in trupla zmetali v ogenj goreče Apovnikove domačije. Le trije borci iz napadene čete so preživeli. S svojimi borci in kurirji je v borbi z nacisti padel tudi komandir čete Ciril Šorli-Domen, doma iz Lobnika nad Železno Kaplo.

28. maja 1972 je Zveza koroških partizanov v spomin na komeljsko tragedijo odkrila izjemno lep in pomemben spomenik: v veliko naravno skalo iz domačega kamna porfirja je bila vzdana marmornata plošča z napisom v obeh deželnih jezikih:

*„Slava dvanajstim partizanom,
padlim pri Apovniku 12. 10. 1944.“*

Ponoči dne 31. oktobra 1976 je bil spomenik zločinsko razstreljen. Storilcev niso nikoli razkrili! Zaradi tega je sedaj na plošči še pripisano: razstreljen 31. 10. 1976...

Po poteh Domnove čete

Družina Jurija in Marije Trampuž ni živela na Apovnikovi domačiji. Ta je bila le nekakšna izpostava njegovega posestva, ki sta jo v največji meri oskrbovala le hlapec in dekla.

Na tej Apovnikovi domačiji se je pogosto ustavljal Domnova četa, ki je vzdrževala zvezo med desnim bre-

gom Drave in Svinško planino. Ob počitku v Apovnikovi hiši dne 12. oktobra 1944 so jo po izdaji iznenadili Nemci, jo obkolili in začeli napadati z vseh strani.

Iz zaprtega obroča so se rešili le trije: Franc Golob iz Mežice, Franc Jelen iz Maribora in Jurij Bojanovič iz Banjaluke, ki je s prisilnega

dela na Koroškem pobegnil v partizane.

V neenakem boju je padlo 12 partizanov. Po bitki so se žandarji znesli še nad ranjenimi in mrtvimi. Zmetali so jih v gorečo hišo in gospodarsko poslopje. Zoglenela trupla so ukazali pokopati v bližnji jarek, toda Pavel Štefan, ki naj bi opravil to sramotno

delo, se je uprl. Pokopal jih je na vrtu, odkoder so jih po vojni prekopali in prenesli na pokopališče v Železni Kapli, saj jih je bila večina doma s tega področja.

Dva borca te čete, ki sta bila hudo ranjena in sta izkpravela, so domačini našli v bližnjih gozdovih šele na pomlad naslednjega leta.

V spomin na zverinsko pobite borce za svobodo so domačini na Komlju postavili spominski kamen, ki je cilj vsakoletnega spominskega pohoda. Letos ga bodo izvedli že desetič. Ideja za Pohod po poteh Domnove čete se je rodila med člani domačega društva „Edinost“ in slovenskimi mladinci iz tega področja. Pri tem so si zastavili cilj, da tudi s temi prireditvami prispevajo k temu, da se ne povrne in ne pride v pozabo čas, kakršen je bilo obdobje nacizma, ko smo bili koroški Slovenci in vsi antifašisti izpostavljeni Hitlerjevemu terorju, hkrati pa da se na dostojen način

spominjamo ljudi, ki so padli v narodnoosvobodilnem boju, trpeli v zaporih in koncentracijskih taboriščih, pa tudi vseh dobrih, skromnih, a samozavestnih ljudi na podeželju, ki so partizanom, borcem za svobodo nudili zavetišče, kruh in moralno oporo.

Prvi spominski pohod Po poteh Domnove čete je bil leta 1980, letošnji pa bo jubilejni, 10. Za to priložnost smo pripravili tudi to posebno prilogo Slovenskega vestnika, v kateri želimo predstaviti dosedanje pohode, predvsem pa tudi vsem svobodoljubnim Slovincem in antifašistom posredovati njihovo zamisel: naj se nikoli več ne ponovijo grozote Hitlerjevega fašizma! Radi pa bi tudi nagovorili še več rojakov in prijateljev, da se udeležijo pohoda in se s tem dostojno poklonijo spominu na vse žrtve partizanskega osvobodilnega boja proti nacifašizmu. To pa še posebej prav v tem času, ko smo priča oživiljanja nacistične miselnosti.

16. Juli: Gedenkwanderung

Am 12. Oktober 1944 umstellten deutsche Gendarmen nach dem Verrat eines einheimischen Nazis das Apovnik-Anwesen auf dem Kömmel bei Bleiburg. 12 junge Kämpfer der Domen-Gruppe wurden getötet, ihre Leichname ins Feuer des brennenden Apovnik-Hauses geworfen. Mit seinen Kämpfern und Kurieren fiel im Kampf mit den Nazis auch der Kommandant der Gruppe, Ciril Šorli-Domen, zu Hause in Lobnig bei Eisenkappel. Zum Gedenken an diese Tragödie enthüllte der Verband der Kärntner Partisanen am 28. Mai 1972 ein Denkmal auf dem Kömmel, welches am 30. 10. 1976 von bis heute un-

bekanntem Tätern gesprengt wurde. Deshalb steht jetzt auf der Tafel der Zusatz: 31. 10. 1976 gesprengt...

Mitglieder des Slowenischen Kulturvereines „Edinost“ und Bleiburger Jugendliche organisieren seit 1980 aber auch jährlich eine Gedenkwanderung auf den Pfaden der Domen-Gruppe. Somit ist die heurige, die am 16. Juni stattfindet, eine Jubiläumsveranstaltung: zum zehnten Mal wird der getöteten Partisanen gedacht, aber auch all jener, die Opfer des Nazi-Terrors geworden sind – im Einsatz für ein Leben in Freiheit. Dem Jubiläum ist auch diese Beilage des Slovenski vestnik gewidmet.

Bolj ko se je odmikal čas zadnje svetovne vojne in s tem tudi čas trnove poti našega naroda, ko smo se tudi koroški Slovenci z orožjem v roki uprli barbarskemu nacifašizmu, bolj smo čutili moralno dolžnost in potrebo, da se vsi pošteni ljudje poklonijo spominu tistih trpinov, ki

KOMENTAR

LIPEJA KOLENIKA

PO POTEH DOMNOVE ČETE

so umrli po raznih fašističnih taboriščih, pa tudi tistih, ki so v partizanskih vrstah junaško umirali za svobodo in lepši jutri. Klic milijonskih žrtev: ne pozabite nas! nam je bil in nam je tudi danes opomin in svarilo, da moramo biti budni, da se grozote tega časa nikoli ne povrnejo.

Že dalj časa smo v Zvezi koroških partizanov, v odboru SPD „Edinost“ v Pliberku razpravljali o tem, kako bi uvedli dan v letu, v katerem bi se vsaj enkrat letno spomnili zve-rinsko pobitih borcev Domnove čete in vseh drugi žrtev fašizma iz našega kraja.

Leta 1980 je čas dozorel in takrat smo pripravili prvi spominski pohod na Komelj. Res smo bili radovedni, koliko bo pogumnih ljudi; ljudi, ki ne bodo imeli predsodkov, češ to je pa partizanska reč...

Prvič se nas je na pohodu zbralo 35, ki smo na novo na Komelj „orali“ po že zaraslih poteh – „Po poteh Domnove čete“. Od tedaj dalje pa število pohodnikov vsako leto raste. Iz leta v leto nas je več in lahko rečemo, da nas je bilo na devetem pohodu že dvajsetkrat toliko kot na prvem. Prepričani pa smo, da nas bo na letošnjem jubilejnem 10. še več...

Prav to povečano število udeležencev pa je tudi dokaz za to, da se vedno več ljudi zaveda svojih moralnih in človeških dolžnosti do vseh žrtev fašizma. Prihajali smo in tudi v bodoče bomo hodili na Komelj po poteh Domnove čete, da bi med nami vedno

ostal živ spomin na ljudi, ki so bili žrtve grozot vojne, na ljudi, ki so se upali upreti tisočkrat močnejšim Hitlerjevim barbarom, na junaške ljudi, ki so nam nesebično dajali hrano, toplo zavetišče, spodbudno besedo, skratka vse, kar smo potrebovali, da smo lahko zdržali in končno tudi zmagali.

Na pohod pa bomo šli tudi letos in v bodoče, da vedno spet na novo poživimo res iskreno medvojno tovarštvo, da se srečamo ob spominih in partizanski pesmi, ter da vedno spet poiščemo dobre ljudi in zavezništvo tudi med sosednjimi narodi, da skupno prispevamo k želji, da se grozote vojne nikoli več ne povrnejo. Nikoli pa ne bomo šli z namenom, da bi hujskali proti drugim. Z vsa silo pa se bomo uprli tistim, ki bi nas ponovno hoteli zaslužniti ali iztrebiti.

Pojdimo torej na pohod vsi, da se v mislih spomnimo težkih časov, ko je bil potreben oborožen odpor, da smo preživeli in da je Avstrija spet samostojna in svobodna. Te preteklosti ne smemo nikoli pozabiti, posredovati jo moramo tudi mlajšim, da bi bili tudi ti prav z njeno pomočjo sposobni utrjevati in odpirati nove poti v čas, ki je pred nami. Da bi dejansko dosegli sodelovanje vseh dobrih in poštenih ljudi za naš narodni obstoj, gospodarsko in kulturno rast, enakopravnost med narodi in mir v svetu.

V tem smislu torej: 16. julija 1989 na svidenje na 10. spominskem pohodu na Komlju!

Od skromnih začetkov do mno

Na spominskem pohodu po poteh Domnove čete na Komlju.

Sliki: arhiv

„Dobra dva meseca nas še ločita od dneva, ko bo preteklo 36 let, odkar je šla Domnove četa zadnjič po poteh, ki smo jih deloma prehodili danes. Dala je svoje življenje za boljši jutri, za svobodo nas vseh. Bolj ko se oddaljuje tisti 12. oktober 1944, toliko bolj se zavedamo, kaj je za nas koroške Slovence pomenil oboroženi odpor. Brez te naše partizanske borbe, ki je bila edinstvena v zgodovini koroških Slovencev, namreč danes ne bi imeli 7. člena in ne bi uživali teh krvavo priborjenih pravic, za katere pa se moramo še naprej in neprestano boriti.“

Tako je dejal Lipej Kolenik 3. avgusta 1980 ob spomeniku na Komlju na zaključni slovesnosti prvega spominskega pohoda Po poteh Domnove čete.

Tedaj so šli udeleženci prvič spet po poteh, katere so med vojno nešteto krat prehodili naši partizani, ko so vzdrževali zvezo med borci na južnem in severnem bregu Drave; ko so s silnimi napori prenašali svoje ranjene tovariše in jih predajali v varno oskrbo domačim kmetom, ki so kljub tveganju z vsemi močmi podpirali borce proti krivici in terorju – za svobodo, mir, pravičnejše življenje.

In kakor v letih boja partizane, tako so domačini ob

nekdanjih partizanskih poteh sprejemali udeležence pohoda v svoje domove, jih pogostili in skupaj z njimi obujali spomine na težke čase, še posebej na tisti strašni dan v oktobru 1944, ko so pri Apovniku izkrvaveli partizani (o tem glejte tudi poseben prispevek).

Drugi pohod je bil 9. avgusta 1981. Zbralo se je že več udeležencev, da bi se dostojno poklonili spominu na vse padle partizane. Prav ob teh poteh je zgubilo svoja življenja tudi mnogo domačinov, ki so se podali na odprniško pot, da bi tako sebi in drugim priborili svobodno in mirno bodočnost. Udeleženci so hodili mimo domačij, ki je pravzaprav vsaka zase tudi spomenik narodnoosvobodilne borbe, kajti nesporen je njihov prispevek v boju proti fašizmu.

Na tretjem pohodu se je četa pohodnikov spet pomnožila. Prišli so v zavesti, da brez boja borcev Domnove čete in drugih partizanov, brez žrtev in trpljenja danes ne bi bili svobodni, predvsem pa da bi brez tega upora tudi še sedaj po naši deželi viseli zloglasni napis „Kärntner, sprich deutsch!“ Hkrati pa so udeleženci tudi izpričali, da hočejo ohraniti buden spomin na vse padle borce in žrtve fašizma. S tem pa so izkazali tudi svojo demokratično in antifašistično zavest.

„Po poteh Domnove čete nikoli ne bomo šli z namenom, da bi ščuvali proti komurkoli ali gojili sovražstvo, temveč da bomo opominjali na težke čase iz naše zgodovine“, je naglasil eden izmed glavnih organizatorjev spominskih pohodov na Komelj Lipej Kolenik ob četrtem pohodu. Jasno pa je tudi orisal namen teh spominskih svečanosti: „Poti in pohodi Domnove čete naj bodo poti miru, sporazumevanja in prijateljstva vseh antifašistov in demokratov ne glede na narodno pripadnost in državljanstvo.“ Kolenik pa je nadalje poudaril tudi potrebo po varovanju tradicij narodnoosvobodilne borbe in se postavil proti tistim, ki v rjavih gvantih omalovažujejo partizansko borbo proti hit-

lerjanstvu.

Predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser je na petem pohodu, 20. julija 1984, izpostavil predvsem dejstvo, da je nekaj mesecev pred praznovanjem štiridesetletnice zmage nad fašizmom že skrajni čas, da končno tudi na Koroškem priznajo, da je bil boj koroških partizanov enkratni zgodovinski prispevek, ki je pripomogel k podpisu Avstrijske državne pogodbe. S tem pa je seveda pomagal tudi ohraniti kulturo in slovenski jezik od raznih uradov do prižnic. Avstrijo pa je ob tej priložnosti tudi opomnil na to, da je s podpisom državne pogodbe prevzela nekatere mednarodnopravne obveznosti, „med drugim dolžnost manjšinskovarstvene zaščite narodnostnih skupnosti, ki živijo v Avstriji“. Ob tem pa je tudi poudaril, da sedmojuljska zakonodaja iz leta 1976 pomeni nadaljnje zoževanje pravic, ki izvirajo iz 7. člena. Zahtevo Koroškega Heimatdiensta in svobodnjakov po ločevanju otrok v šolah pa je že tedaj ocenil za „očitno nadaljevanje politike rušenja določil in vsebine sedmega člena. Zato je načrtovani referendum tudi huda zloraba demokracije in napad na državno pogodbo!“

Leto za tem je predsednik ZSO Feliks Wieser poudaril,

Es kamen immer mehr Leute

„Wir waren gespannt, wie viele Menschen der Einladung zur ersten Gedenkwanderung auf den Pfaden der Domen-Gruppe Folge leisten werden“, umreißt der Hauptinitiator dieser nun schon traditionellen Veranstaltung, Lipej Kolenik, die Sorgen und Überlegungen vor dem 3. 8. 1980. Doch immerhin fanden sich 35 Menschen beim Treffpunkt ein, um mit der Teilnahme an dieser Veranstaltung der gefallenen Widerstandskämpfer zu gedenken und auch den Grundstein für das Wachsen dieser Kundgebung zu legen.

Tatsache ist, daß seit diesem 3. 8. 1980 die Veranstaltung jedes Jahr mehr Men-

schen angesprochen hat, so daß etwa im Vorjahr, schon an die 1000 Personen teilnahmen und den Schwur aller Opfer des Naziregimes erneuerten: „Niemals wieder! Niemals vergessen!“

Die Bedeutung dieser Gedenkwanderungen liegt vor allem auch darin, daß der jüngeren Generation bewußt gemacht wird, wie grausam die Tyrannei des Hitlerfaschismus war, unter der jeder Freiheitsgedanke erbarmungslos mit Ermordung, KZ oder sonstigen Repressalien verfolgt wurde. Besonders litt unter diesem Rassenwahn auch die slowenische Volksgruppe in Kärnten, die – wäre es nach

Hitlers Vorstellungen gegangen – ausgeradiert worden wäre. Deshalb ist es nur verständlich, daß bei den Gedenkwanderungen auf den Kömmel auch immer wieder die momentane schwere Situation der slowenischen Volksgruppe in Kärnten beleuchtet wurde. Und die Veranstaltungen wurden auch immer ein Beitrag zur Freundschaft und zum gleichberechtigten Zusammenleben der beiden Volksgruppen in Kärnten.

Diesen Gedanken sollten auch Sie am 16. Juli 1989 mit der Teilnahme an der 10. Gedenkwanderung auf den Pfaden der Domen-Gruppe bekräftigen.

Pobudnik in glavni organizator Lipej Kol

Žične manifestacije

da je bila odločitev za aktivni upor proti fašizmu edina pravilna odločitev: „To nam tudi danes potrjuje dejstvo, da Koroška 40 let po zmagi nad fašizmom še vedno sodi med tiste dežele v Evropi, kjer imajo nemškonalne in neonacistične skupine odlične, najboljše pogoje za svoje delovanje, ki je usmerjeno proti enakopravnosti narodov v Evropi in ki pri nas še posebej ogroža obstoj naše narodne skupnosti.“ Leto po predzadnjih deželnozborskih volitvah, torej ob šestem pohodu leta 1985, pa je Feliks Wieser tudi opozoril na to, da se prav v jubilejnim letu zmage nad fašizmom stopnjujejo tudi obrekovanja in žaljivi napadi na udeležence protifašističnega boja. Zato se je sporočilo zaključne prireditve glasilo: „Zavračamo vse napade na naše partizane, naše izseljence in na vse tiste, ki so kakorkoli podpirali protifašistični boj. Zahtevamo, da tudi uradna Koroška zavrne tako hujskaštvo in da ga obsodijo tudi koroške slovenske organizacije neglede na to, kako so politično usmerjene, saj so se proti fašizmu borili naši ljudje iz vseh političnih taborov.“

20. julija 1986 se je na 7. spominskem pohodu dolga kolona – bilo je več kot 300 udeležencev – vila skozi kraje in mimo domačij, katerih prebivalci so v zadnji vojni izkusili zvrhano mero nacističnega nasilja, obenem pa bili tudi vzoren primer junaštva in zvestobe kot borci in aktivisti osvobodilnega gibanja, kot zavestni pomočniki, ki so z vsemi silami podpirali boj proti nasilju ne oziraje se na nevarnost in žrtve. Pri spomeniku na Komlju so se pohodnikom pridružile še stotine udeležencev, med njimi narodnopolitični funkcionarji, kulturniki, gospodarstveniki, predvsem pa tudi mladinci. Na spominski svečanosti ob spomeniku so se skupno ponovno izrekli proti Zakonu o narodnostnih skupinah, ki se je po 10 letih izkazal kot sredstvo za kršenje določil 7. člena Avstrijske državne pogodbe in v bistvu

le kot zgodovinska farsa.

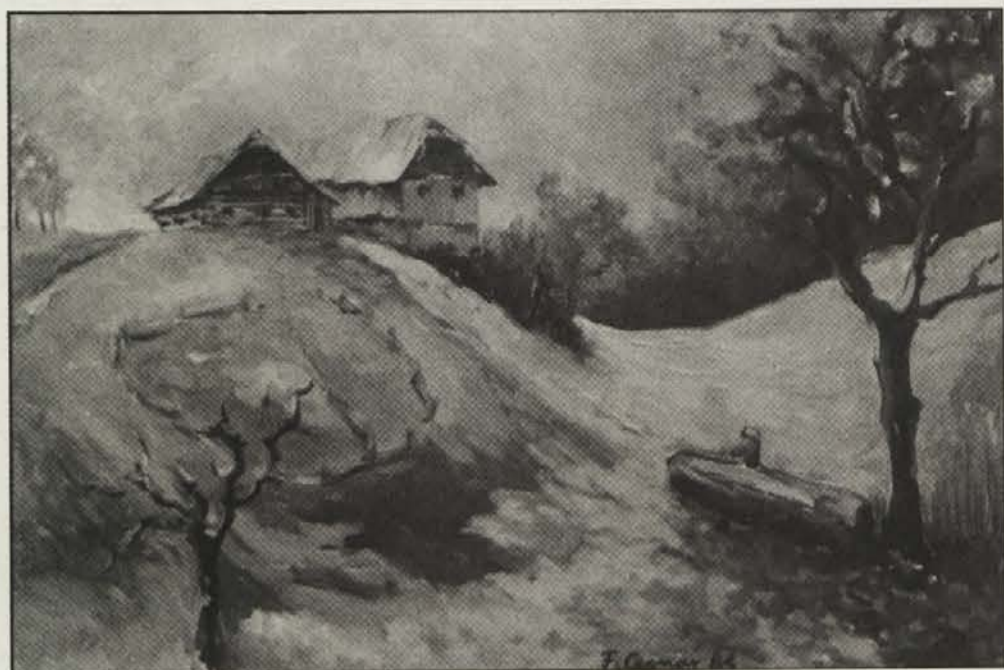
Najbolj razveseljiva ugotovitev ob začetku 8. spominskega pohoda Po poteh Domnove čete 19. junija 1987 je bila: „Ta pohod je iz skromnih začetkov prerasel v množično manifestacijo.“ Tako je lahko glavni organizator tovariš Lipej Kolenik s ponosom ugotovil, da so udeleženci prišli iz skoraj vsega slovenskega naseljenega prostora ter s svojo udeležbo potrdili slovensko povezanost, vzajemnost in solidarnost.

To pa je tudi dejansko postalo zelo pomembno, saj je prav v dneh pred osmim pohodom „afera Waldheim“ pokazala, da „Avstrija ni otok blaženih, ampak da jo preteklost, zlasti pa njeno zadržanje v zadnji vojni, ki še ni razčiščeno, še posebej pa v zvezi z osebo zveznega predsednika, še zelo bremeni“, kakor je na zaključni prireditvi dejal predsednik ZSO Feliks Wieser.

Ob lanski 50. obletnici priključitve Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji pa je 10. julija na devetem pohodu Lipej Kolenik dejal: „Danes, po tolikih trpljenja polnih letih, se spet najdejo ljudje, ki hočejo, ne glede na voljo ljudstva, dialog s tistimi, ki nam kopljejo grob.“ S tem pa se je tudi na tem pohodu izkazalo, da je vzpostavljena povezava med spominom na padle borce za svobodo in potrebnim odporom proti vsakršni obliki ločevalne politike na Koroškem v sedanosti. Kakor je hotel Hitlerjev fašizem uničiti vse Slovence tako tudi sedaj mnogo vidnih politikov skuša potisniti pripadnike slovenske narodne skupnosti najprej v geto z namenom, da bi se asimilirali in se s tem odrekli svoji identiteti. Predsednik ZSO Feliks Wieser je zato tudi na lanski prireditvi na Komlju spregovoril o nastali narodnopolitični situaciji po sprejetju ločevalnega šolskega zakona in o tako imenovanem novem dialogu, ter z vso odločnostjo dejal: „Koroški Slovenci smo za dialog, vendar za tak, ki bo pripeljal do konkretnih rezultatov. Takih razgovorov, kot so potekali vsa povojna leta, ko so se iz obljub uresničevala le zahteve tistih, ki so proti obstoju slovenske manjšine, ne potrebujemo!“

9. spominski pohod Po poteh Domnove čete pa je izzvenel kot množičen protest proti razmeram v šolstvu, hkrati pa kot potreba, da se takšnih spominskih snidenj udeleži vsako leto čimveč ljudi. Da se ohrani v zavesti velik doprinos partizanov k osvoboditvi Avstrije, da pa se ob tem tudi krepi odpor proti vsem poskusom uničenja ogrožene narodne skupnosti.

To pa naj velja tudi na letošnjem 10. spominskem pohodu. Zatorej: Udeležimo se pohoda 16. julija, poklonimo se spominu na padle borce za svobodo, hkrati pa izpričajmo voljo do narodnega obstoja in mirnega sožitja!

France Cegnar je narisal Apovnikovo domačijo.

Iz: Korenine žive

Krvavi dan pri Apovniku

„Izjavljam pod prisego, da sem bila jeseni leta 1944 pri Apovniku stanujoč in sem priča umora, ki ga je izvršila policija nad slovenskimi partizani, ki so bili tam pri Apovniku.“

Videla sem na svoje lastne oči, kako je policija pobijala slov. partizane in jih potem, ko je policija požgala poslopje, mrtve in ranjene vrgla toliko v ogenj, da so se jim pekle noge.

Z menoj je ravnala policija zelo surovo. Policija je pobrala meni vso obleko in vse, kar sem imela, ter nazadnje odpeljala vse moje premoženje v Pliberk – tako je dogodke pri Apovniku na Komlju opisala Marija Zadnjak, ki je bila priča gnusnega pomora partizanov Domnove čete 12. oktobra 1944.

Dejansko so tedaj okoli poldneva zaregljale fašistične strojnice, puške in mitraljezi. Njihov cilj je bila četa, ki je počivala pri Apovniku. Napad je partizanske borce in kurirje popolnoma presenetil. Vsak se je pognal v drugo smer, vsak si je pač hotel rešiti življenje na svoj način. Toda strojnice so neusmiljeno kosile po partizanih. Nekateri so padli v smrt, drugi so bili ranjeni. Kot je pozneje pripovedoval preživeli borec te čete Jurij Bojanović, je bil med prvimi mrtev tudi komandir Jože Šorli-Domen.

Toda nacistična policija in domači izdajci pa se niso zadovoljili le z ubijanjem, temveč so še žive, a težko ranjene partizane trpinčili naprej. V svoji krvočnosti, besu in podivjanosti so ranjenim partizanom rezali ušesa, nosove, iztikali oči, parali trebuhe, enemu pa so odrezali tudi

spolne organe. Tako zverinsko izmučene so potem vrgli v ogenj goreče hiše in gospodarskega poslopja, tako da so imeli noge v ognju.

Ko je Apovnikovo poslopje dogorevalo in so bili krvoločni policisti prepričani, da od partizanov ni nihče več živ, so se proti večeru začeli vračati v Pliberk – z zaplenjenim partizanskim orožjem in drugim plenom vred. Naslednji dan pa je sosed Pavel Pečnik prejel od občine pismeno naročilo, da mora pobite „bandite“ zakopati v grabnu. Toda Pečnik tega ni storil, partizanom je hotel narediti vsaj dostojen grob, zato jih je pokopal na dvorišču Apovnikove posesti, tam pač, kjer so bili tudi zverinsko izmučeni in pobiti.

Konec avgusta 1945 so prišli k Apovniku svojci Jožeta Šorlija-Domena in drugih padlih partizanov, da mrtve tovariše izkopljejo in jih odpeljejo v Železno Kaplo, kjer so jih položili k večnemu počitku, partizana Zdovca pa so domačini julija 1945 pokopali v Šmarjeti, kjer ima tudi spomenik.

Iz smrtonosnega obroča nacističnih policajev so se uspeli rešiti trije partizani: Jurij Bojanović, doma nekje v Bosni, zdaj živi v Vojniku pri Celju, Franc Jelen in Franc Golob.

Ti trije niso klonili pred nasiljem Hitlerjevih enot, temveč so že kmalu po pomoru pri Apovniku zbrali nove partizane – kurirje. Formirala se je nova Domnova četa. Tako so tudi po 12. oktobru 1944 še odmevali koraki te čete po pobočjih Komlja. Pretrgana vez se je obnovila in ljudstvo se je še bolj tesno oprijelo borcev za svobodo...

Was beim Apovnik geschah?

Gegen Mittag des 12. Oktober 1944 umstellten Hitlerpolizisten das Anwesen des Apovnik auf dem Kömmel. Plötzlich krachten Schüsse, die Kurier der Domen-Gruppe waren völlig überrascht. Jeder versuchte zu fliehen, doch die meisten wurden von Schüssen aus den Nazi-Gewehren getötet, die restlichen schwer verletzt. Nur drei Kämpfer der Domen-Gruppe konnten fliehen.

Doch mit diesem Greuel hatten die Nazipolizisten noch nicht genug: den noch Lebenden wurden Ohren, Nase und in einem Fall auch die Geschlechtsorgane abgeschnitten, und als letzten Akt legten die Nazis die noch immer lebenden wie auch die schon getöteten Freiheitskämpfer der Domen-Gruppe so in die Flammen des Apovnik-Anwesens, daß sie mit den Füßen in Feuer lagen.

Erst gegen Abend, als die Nazis schon alle „Feinde“ getötet glaubten, kehrten sie in Richtung Bleiburg um, freilich nicht ohne auch den am Hof lebenden Menschen noch alles Vermögen weggenom-

men zu haben. Daraufhin verlangte die Gemeinde vom Nachbarn, Herrn Pavel Pečnik, er solle die Leichen in einen Graben werfen und zuschütten, doch Pečnik begrub sie auf dem Gehöft. Erst im August 1945 wurden die toten Freiheitskämpfer von ihren Angehörigen exhumiert und auf dem Friedhof in Eisenkappel zur letzten Ruhe gelegt.

Die drei überlebenden Kurier der Domen-Gruppe haben jedoch neue Partisanen gesammelt, so daß die Domen-Gruppe auch weiterhin auf dem Kömmel der Freiheit entgegen marschierte...

olenik (na sliki desno).

Ko so nas nacisti obsodili na smrt in izgon iz naše rodne domovine, v kateri živimo že 1400 let, smo se bili koroški Slovenci prisiljeni upreti. Več slovenskih fantov je takoj po priključitvi Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji dezertiralo v Slovenijo. Na Koroškem so

KOMENTAR

JANEZA WUTTEJA-LUCA

ZGODOVINA SE PONAVALJA

nacisti začeli uresničevati svoj program, začeli so z aretacijami in izselitvijo vidnih slovenskih demokratov in funkcionarjev ter z likvidacijo slovenskih kulturnih in gospodarskih ustanov.

Po Hitlerjevem vdoru v Jugoslavijo so tudi v Sloveniji, predvsem na Gorenjskem in Stajerskem, nacisti in domači izdajalci izvajali enake zločinske ukrepe. Prav zaradi nacističnega terorja so se razni antifašisti združevali v ilegali in organizirali oborožen upor. Že ob koncu leta 1941 so koroški fantje, ki so se prej pridružili odporiškim skupinam v Sloveniji, prenesli baklo upora na Koroško in zbirali ogrožene antifašiste in skrivače za boj proti nacizmu. Ta pionirska pot je bila zelo težavna, a navsezadnje zmogovita.

Ko so gauleiter Rainer, Maier-Kaibitsch in drugi nacisti izvedli prvo izselitev koroških Slovencev 14. in 15. aprila 1942, niso bili razočarani in presenečeni le koroški Slovenci in razni antifašisti, temveč tudi nekateri visoki vojaški oficirji, ki pa niso imeli vpliva na gestapo in nacistično stranko. Zaradi raznih nacističnih zločinov se je partizanski upor vedno bolj širil in krepil. Od jeseni l. 1943 do pomladi 1944 se je osvobodilno gibanje zelo razvilo in preraslo v močno partizansko vojsko, tako da so bili nacisti prisiljeni prenehati z načrtnim izseljevanjem. Kljub gestapovskemu terorju, represalijam in koncentracijskim taboriščem je osvobodilno gibanje vedno bolj raslo in končno doseglo takšno stopnjo, da je moral Maier-Kaibitsch jeseni 1944 javno priznati, da so nacisti zgubili oblast na južnem Koroškem.

NOB je postajala vse silovitejša in kljub velikim žrtvam zmagala nad fašizmom. Po vojni smo ustanovili Zvezo koroških partizanov, ki je imela in ima še danes zgodovinsko nalogo, sploh pa v letih po vojni, ko so se skoraj vsi stari nacisti potajili in se spet vrnili v vladajoče stranke, ter v starem duhu delovali proti koroškim Slovincem in borcem proti fašizmu.

Protislovenska, sploh pa protipartizanska gonja na Koroškem je tekla v raznih oblikah. Kljub temu, da so sodne procese zaradi laž-

nive in omadeževalne gonje proti nam izgubili, še vedno ne mirujejo. Nočejo priznati polpretekle evropske zgodovine, da je bilo, ne samo pri nas na Koroškem, ampak v vseh od nacistov podjarmljenih deželah močno partizansko gibanje, in da je antifašistični boj povsod priznan in cenjen.

Tudi uradna Avstrija je borce proti fašizmu počastila s tem, da je predsednik republike okrog 350 koroških Slovincem podelil „Časten znak za borbo proti fašizmu“. Razumljivo, da nemškimi nacionalcem to ni po volji, saj se imajo za „domovini zveste“ čeravno so prav oni svojo domovino izdali in Avstrijo uničili. Zveza koroških partizanov je vsa povojna leta opozarjala merodajne politike v deželi in državi na posledice toleriranja in popuščenja takozvanim „heimattrue“. Toda kljub temu sta obe veliki stranki ta nacionalizem celo podpirali in gojili. Rezultat tega je stanje, kakršno je sedaj.

Deželni glavar Haider je v svojem nastopnem govoru v deželni zboru jasno nakazal svojo politično linijo, ki jo mi dobro poznamo. Manjšinsko vprašanje hoče reševati samo skupaj s pridnimi socialisti in krščanskimi Slovenci, ker se zaveda, da z nami ne bi mogel tako barantati. Zveza koroških partizanov bo nadalje hodila po demokratični poti in sodelovala z vsemi antifašističnimi silami, ne glede na njihovo strankarsko, ideološko ali narodno pripadnost, tako kot v času vojne, ko so se na severni strani Drave borili pripadniki osmih narodnosti v borbi proti skupnemu sovražniku. Veliko pomembnost posvečamo raznim oblikam dejavnosti, predvsem pa prenašanju protifašistične tradicije na mlado generacijo in bodoče rodove. To pa zato, da se bodo zavedali, kolikšne žrtve in trpljenje so morali doprinesti koroški Slovenci za svobodo in obstoj na svoji zemlji, in da bi se znali varovati in braniti pred bodočimi podobnimi pojavi. Zveza koroških partizanov bo varovala pridobitve NOB in ohranjala spominska obeležja vseh žrtev fašizma, ki so povečini žrtvovali svoja mlada življenja, da danes lahko živimo v svobodi.

Zbirališče

je od 8.30 do 9. ure pri tovarišu Janku Apovniku na Borovlju 32. Apovnikova hiša stoji ob cesti, ki vodi iz Pliberka proti državni meji – Holmec, 2 km pred mejo na razpotju Šmarjeta – gostilna Kos. Odhod je ob 9. uri preko Šmarjete do spomenika padlim partizanom (pot je dolga 7 km). Za tiste, ki se bodo pripeljali z avtom, je zbirno mesto pri Cimperc. K spomeniku prispemo približno ob 13. uri, tam bo nato kratka spominska svečanost, potem pa partizanski miting. Opozarjamo na primerno obleko in obutev.

Treffpunkt

ist zwischen 8.30 und 9.00 beim Haus des Janko Apovnik in Woroujach 32. Das Apovnik-Haus liegt an der Straße, die von Bleiburg in Richtung Staatsgrenze-Holmec führt, 2 km vor der Grenze, auf der Wegscheide St. Margarethen – Gasthaus Kos. Der Abmarsch erfolgt um 9.00 (Weglänge: 7 km). Wer mit dem Auto fährt, wartet beim Cimperc. Eintreffen beim Denkmal um 13.00, darauf eine kurze Gedenkveranstaltung. Ausklang der Gedenkwanderung mit einem Partisanenmeeting.

Zakaj po poteh Domnové čete?

Mirko Kumer, mestni svetnik EL v Pliberku: Udeležil sem se vseh pohodov, ker pozdravljam zamisel, da se poklonimo spominu tistih mladih ljudi, ki so se uprli fašizmu, ko je kazalo, da je situacija obupna in da uspeh ni mogoč.

Pohodi po poteh Domnové čete pa so pomembni tudi zato, da ne pride v pozabo ideja odpora proti fašizmu. To je predvsem važno tudi v današnjem času, ko npr. deželni glavar Haider o avstrijski naciji govori kot o „ideološkem spačku“ in ko širom po Evropi v vedno večji meri oživlja nacistična miselnost.

Pravtako pa je tudi pomembno, da se z vsebino narodnoosvobodilne vojne spozna tudi mladina. Prav zato bi želel, da bi prirediteljem uspelo nagovoriti še širši krog ljudi, predvsem še več domačinov. Ti naj bi spoznali, da gre za skupni cilj: za življenje v svobodi in enakopravnost narodov.

Bine Otopec, Dobrova pri Ljubljani: Pohod po poteh Domnové čete je za Slovence z

obeh strani Karavank pomemben prispevek k ohranjanju svetlih tradicij narodnoosvobodilnega boja, je pohod miru, sporazumevanja in prijateljstva vseh rodoljubov in demokratov na Koroškem in v Sloveniji.

Srečanja na Komlju so nepozabna, ves program je posvečen spominu herojske smrti borcev Domnové čete. Organizatorjem pohoda, Zvezi koroških partizanov pa tudi drugim slovenskim organizacijam, še zlasti pa pobudniku in vsakoletnemu vodju pohoda Lipeju Koleniku izrekam vse priznanje in prisrčno zahvalo za odlično pripravo tega pohoda. Še posebna zahvala pa velja domačinom, ki jih pohodniki obiskujejo na poti na Komelj, za zgleđno in prijetno gostoljubnost, takšno, kakršne so bili deležni borci narodnoosvobodilne vojske.

Marjan Pečnik, prokurist iz Šmihela: Od vsega začetka že sodelujem pri pripravi za

spominski pohod Po poteh Domnové čete, saj sem se že kot predstavnik Zveze slovenske mladine zavedal potrebe, da s takšno prireditvijo tudi med mladimi bodrimo zavest, da je potreben spomin na tiste borce, ki so žrtvovali svoja življenja v boju za svobodo. Hkrati pa morajo biti take prireditve tudi v opomin vsem tistim, ki nagibajo k omalovaževanju fašističnih grozot. Zato najširšemu krogu ljudi priporočam, da se pohoda po poteh Domnové čete udeležijo, saj se na njem lahko srečajo z najrazličnejšimi ljudmi s Koroške in Slovenije. Pohodi so namreč postali tudi mesto srečanja, torej stična točka prijateljstva in povezovanja narodov. Vsaj ta izkušnja pa bi morala biti dovoljšen razlog za vse svobodoljubne ljudi, da se pohoda na Komelj udeležijo v čim večjem številu.

POSOJILNICA-BANK PLIBERK r.z.o.j.
KREDITBANK BLEIBURG r.g.m.b.H.

s podružnicami v Globasnici, Šmihelu in Žvabeku

VAŠA MENJALNICA V PLIBERKU

se priporoča za vse vrste naložb in za kreditiranje investicij stanovanjske gradnje po ugodnih obrestnih merah.

Posle izvajamo hitro in kvalitetno.
VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!

22,5 milijona šil. za jame v Obirju

ŽELEZNA KAPLA. – Zadnja občinska seja je bila sicer predvsem v znamenju razprave o negotovi bodočnosti tovarne na Rebrci, toda tudi sicer je bilo na dnevnem redu več pomembnih točk. Tako so na primer sklepali o izvedbi potrebnih del za dokončno ureditev jam v Obirju.

Zgradili bodo posebno poslopje, dovozne ceste, agitacijski lokal, pa tudi podzemne votline bodo morali še ustrezno pripraviti. Investicije bodo znašale skupaj 22,5 milijona šilingov, ki pa jih imajo tudi že

zagotovljene. Velik delež bo prispevala dežela, pa tudi sosednje občine so vzorno pristopile k projektu in prispevajo svoje deleže.

Sicer je občinski svet sklenil, da bo občina izboljšala športno igrišče, prispevala k ureditvi Repnikovega potoka, popravila dvorišče pred občino, hkrati pa bo nanovo uredila tudi odvažanje smeti. Ura delavca občinskega gradbenega oddelka bo odslej stala 190 (doslej 160), ura za unimog pa 300 šilingov (prej 250). Dan starih pa bo občina pripravila 13. avgusta 1989.

W. Berg: Rutarjeva domačija, lesorez

Galerija Wernerja Berga spet odprta

Znani slikar Werner Berg, ki je našel svoj drugi dom na Rutarjevi domačiji, je v več kot petdesetletnem umetniškem delu ustvaril obsežen opus likovnih stvaritev, predvsem lesorezov in oljnatih slik. Motive za svoj likovni izraz je našel v pokrajini

Podjune in njenih ljudeh, zlasti v okolici Rutarjeve domačije, Horc in Šentvida v Podjuni, Dobrle vasi in še kje.

Werner Berg je še v času življenja žel veliko priznanje, vendar je kljub temu ostal skromen. Bil je znan tudi po

svoji odkritosti in duhovitem govorjenju, poleg tega se je zavzemal tudi za narodno in kulturno enakopravnost koroških Slovencev.

Sedaj v Bergovi galeriji v Pliberku, ki jo skupaj s kulturnim oddelkom mestne občine vodi gospod Stöckl, prirerajo razstave, posvečene posameznim obdobjem slikarjeve umetniške poti oz. po tematskem zaporedju. Letos so obiskovalcem na ogled motivi z Rutarjeve domačije, torej najbolj znani Bergovi lesorezi in oljnat krajine. Razdeljene so na tri cilke, ogledati pa se jih bo mogoče vse do novembra letos, in sicer vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Dragulj
koroškega
gostinstva
Priporočamo
našo izvrstno
kuhinjo z
njenimi
specialite-
tami

HOTEL – RESTAVRACIJA
BREZNIK
PLIBERK / BLEIBURG

- Tujske sobe z vsem komfortom
- Idealna hiša za Vaš zimski ali letni dopust

EL-servis v Pliberku

Vsak torek od 10. do 12. ure
sta Vam v vseh občinskih zadevah
na razpolago mestna svetnika
Jože Partl in Fric Kumer

OPEL-ŽELE

Nonča vas / Einersdorf
tel. (0 42 35) 22 49

- prodaja novih in rabljenih avtomobilov
- servis
- mehanična popravila
- kleparstvo
- lakiranje
- rezervni deli
- gume

Kvalitetno in po ugodnih cenah. Se priporočamo!

Vhodna vrata in termo-okna po ugodnih cenah.

Npr. **Vrata-komplet**
od 3.400 šil.
Okna 80x 90 1.360 šil.
100x120 1.940 šil.
100x140 2.180 šil.

Trgovina Krivograd, Šmihel
telefon: 0 42 35 / 25 37

ZADRUGA

- HIŠA ZAUPANJA IN POLNA BOGATIH PONUDB
- NAKUPOVALNI CENTER ZA VSE
- NAJOBŠIRNEJŠA IZBIRA

ZADRUGA

market

PLIBERK

Močan in zanesljiv
partner za koroško
gozdarstvo in lesarstvo
Ein starker
und verlässlicher
Partner
für Kärntens
Forst- und
Holzwirtschaft

Tovarna celuloze, družba z o. j. / Zellstoffabrik Ges.m.b.H.

A-9133 Miklavčevo/Miklauzhof; Telefon (0 42 38) 504-0; Telex 422352 zelob a, 422729 zelob a; Telefax 04238/504-39

Prometni prekrški se kar kopičijo

CELOVEC/VRBA. — Čeprav se koroška policija in žandarmerija že nekaj mesecev poslužujeta „alkomatov“, torej naprav, s katerimi lahko hitreje merijo, koliko alkohola je posamezni voznik popil preden je sedel za volan, se Korošci predpisov ne držijo. To dokazuje podatek, da so junija kar 192 voznikom odvzeli vozniška dovoljenja, ker so imeli v krvi več kot dovoljenih 0,8 promila alkohola.

Zaskrbljenost pa povzroča še drug podatek: tako so v četrtek v Vrbi zaustavili voznika, ki je skozi turistični kraj drvel s hitrostjo 134 kilometri na uro. Sploh pa varnostni organi opozarjajo, da je vedno več kršitev hitrosti.

Zato pa tudi ni čudno, da je na naših cestah vedno več prometnih nesreč. Od januarja do maja jih je bilo na Koroškem kar 1088, torej 5,5 odstotka več kot leto poprej. Pri tem je bilo ranjenih 1390 ljudi, 34 pa jih je umrlo.

Protest proti obvoznici

VELIKOVEC. — Kar 1300 prebivalcev Velikoveca je podpisalo protest proti obvoznici ob jezu v jugozahodnem delu Velikoveca. Podpisniki zahtevajo takojšnjo gradnjo trase na vzhodu mesta, saj bi bilo tako mogoče ohraniti za letovanje pomembno področje med vasicami Črni grad, Klopče in Lilienberg. Podžupan Blaschitz bo podpise predal tudi referentu za ceste.

OGLAS

Zdravniška družina s tremi otroci v Ljubljani sprejme v avgustu za 14 dni na počitnice 10 do 12-letno deklico.

Informacije po telefonu 03 061 21 01 46.

Andreja Mičaja ni več med nami

Močno nas je pretresla vest, da se je ustavilo srce Andreja Mičaja, da se je od nas za vedno poslovil človek, ki je bil tesno povezan s kulturno zgodovino Šentvida v Podjuni in širšo okolico. Z njim pa smo izgubili tudi moža plemenitega značaja in zavednega rodoljuba.

Andrej Mičej, ki je umrl v 96. letu starosti, se je rodil 24. 11. 1893 v Šentvidu v Podjuni po domače pri Mežnarju. Že kot otrok je imel težave z vidom in je kmalu popolnoma oslepel. A to ga ni zadržalo, da ne bi gojil svoje ljubezni do kulture, zlasti glasbe. Tako se je kmalu naučil igranja na citre, klavir in orgle. Leta 1912 je postal organist v domači fari, pred tem pa se je izučil in postal mojster izdelovanja ščetarskih proizvodov.

Mlad glasbeno nadarjeni fant se je poleg opravljanja poklica vključil tudi v domače kulturno življenje. Okrog sebe je zbral fantovski zbor, leta 1914 pa je soustanovil Katoliško izobraževalno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni. Tako je ime Andreja Mičaja tesno povezano z zgodovino SPD „Danica“, ki danes sodi med najaktivnejša društva narodne skupnosti. Andrej Mičej je delal, vzgajal in s svojimi bogatimi izkušnjami usmerjal kulturno delo v cerkvi in

društvu.

Andrej Mičej je okusil tudi grozo nacizma. Leta 1943 so gostapovci aretirali njegovo ženo in hči, ju obsodili na smrt in januarja 1945 v Gradcu obglavili.

Pokojni je izgubo žene in hčerke težko prebolel. Po vojni se je drugič oženil in v tem zakonu imel štiri otroke. Tudi v društvu je spet poprijel za delo, vsi so ga spoštovali in cenili. Kot takega bomo Andreja Mičaja ohranili v trajnem spominu. Žalujemo izražamo naše globoko sožalje.

Zaključek šolskega leta

Šolski zaključek posebne vrste so si zamislili dijaki in učitelji slovenske gimnazije v Celovcu. V zadnjem šolskem tednu, ko zaradi vsesplošnega čakanja na počitnice tudi pouk ni več tako intenziven, so se v trodnevnem nizu

priditev v glavnem posvetili problemom prebivalcev tretjega sveta. Dijaki so sami pripravili in izvedli informativni spored. Eden izmed viškov programa pa je bil nastop čilenske glasbene skupine.

Čarobna formula: „BEx“-sistem

CELOVEC. — Avstrijske železnice so razvile nov transportni sistem, s katerim znotraj Avstrije vsako pošiljko dostavijo v roku 24. ur. Njihova „čarobna formula“ se glasi „BEx“, kar pomeni ekspresna pošiljka po železnici. ÖBB pri tem ponuja tri variante dostave. Navadna ekspres pošiljka zagotavlja dostavo robe (do 1000 kilogramov) od hiše do hiše, ekspres-ekstra pošiljka od (kolo-

dvora do kolodvora) je hitrejša in velja za robo do 30 kilogramov, železniški ekspres-kurir pa dostavlja robo z brzovlaki. Glavni sprejemni mesti sistema na Koroškem sta kolodvora v Celovcu in Beljaku, nadaljnje postaje za hitrejšo dostavo pa so še Velikovec-Sinča vas, Trg, Področica, Podklošter, Spittal ob Dravi, Treibach-Althofen, Šentvid ob Glinji ter Wolfsberg.

Koroška iz satelitske perspektive

Prvo detajlirano podobo Koroške in delov obmejnih dežel, kakor jih je mogoče videti samo z višine 700 kilometrov, je na sedežu Avstrijskih dravskih elektrarn (ÖDK) v tork v Celovcu predstavil univ. prof. dr. Seger (UNI Celovec). Digitalni posnetek naših krajev je napravil ameriški satelit „Landset thematic mapper“ poleti 1984. Komplicirana elektronska analiza in obdelava podatkov ter grafična in tiskarska realizacija so trajali

nekaj let. Tako nastali 'satelitski' (geografski) zemljevid v merilu 1:150.000 bodo ÖDK, ki so znatno podprle znanstveni projekt, dale na razpolago kot učilo koroškim glavnim šolam. Pozneje bo sledila tudi komercialna uporaba. Zaenkrat pa se novega zemljevida veselijo zlasti strokovnjaki, saj je eden izmed prvih in najbolj popolnih primerov geografskega raziskovanja avstrijske zemeljske površine iz vesolja.

Ivan Dolenc

Za dolar človečnosti

36

Pripovedoval mi je o svojem obhodu mestnih mehanih delavnic. Nekdo mu je obljubil, da bi morda lahko prodajal bencin na njegovi črpalki. Ponoči od dvanajstih do jutra.

„Za nekaj časa bi to že delal,“ mi je zaupal, „za dolgo pa ne. Si lahko misliš, da s tem ne moreš živeti svoje družine!“

Najini sostanovalci niso bili boljše sreče. Molče so čepali na svojih posteljah.

„Samo ena punca je dobila zaposlitev kot služkinja. Odšla je popoldne,“ mi je rekel tisti, ki je ležal na poste-

lji nasproti moji. Bil ne nekam žalosten.

Moj znanec na uradu za delo je pravkar pil kavo, ko sva midva vstopila in se postavila pred njegovo okence. Vljudno sva počakala, da konča svoj odmor. Nisva ga hotela spraviti v slabo voljo.

Naredil je še požirek kave, potem je dvignil svoj pogled in se zazrl vame. S kazalcem desne roke si je pogladil svoje sive brčice in se nasmehnil.

„Ste pripravljene za odhod?“ me je naravnost vprašal.

Vesel sem ga pogledal.

„Za odhod? Imate delo zame?“ Stisnil sem svojemu spremljevalcu roko od sreče.

Uradnik je vstal, pobrisal po mizi, vzel papirnato polo in mi jo prinesel k okencu.

„Seveda imam delo za vas. Dolar petinsedemdeset na uro. Izpolnite ta vzorec.“

„Kaj bom pa delal?“ sem naglo vprašal. Zanimalo me je, kdo tako dobro plačuje. Z Radetom sva se potegovala za marsikatero delovno mesto in za vsako mi je rekel, da spočetka ne bom dobil več od dolarja na uro.

„Kopali boste v rudniku. Ob treh popoldne morate biti tukaj s svojo prtljago.“

Poskočil sem in toliko da nisem zažvižgal od vzhicenja.

„Kam pa se odpeljem? Za vožnjo nimam denarja,“ sem silil vanj.

„V rudnik zlata, v Lynn Lake. Kompanija vas spravi tja s svojim letalom.“

„Danes ob treh. Izpolnite, prosim, vzorec. In podpišite tudi tukaj,“ je dodal in mi pod

nos pomolil majhen listič papirja z nekakšnim pečatom. Najbrž je to kompanijska ponudba, ki jo je zdaj z menoj izpolnil moj znanec, sem pomislil.

Prijel sem za vzorec. Potlej sem se spomnil svojega spremljevalca, ki je ves čas stal ob meni. Zasmilil se mi je in sem vprašal:

„Imate delo v rudniku tudi zanj? Z menoj stanuje. Aicher mu je ime, Kurt Aicher. Mehanik je po poklicu.“

Uradnik se je zravnal za okencem.

„Zanj pa nimam delovnega mesta. Samo eno ponudbo sem dobil včeraj. Mogoče dobim še kaj ta teden.“

Pustil sem svojega tovariša pred okencem, da se naprej sam pogaja za delo, in odnesel vzorec k mizi sredi sobane. Iz žepa potegnem nalivno pero, sedem in začnem pisati. Mudilo se mi je. Ura je bila že enajst. Delovno mesto na vzorcu je bilo že izpolnjeno: „Rudarski operater.“ Torej sem povsod na

poli napisal, da je moja delovna preteklost povezana z upravljanjem vsakovrstnih strojev. Spomnil sem se Radetovih besed: „Vsakega, tudi najbolj zamotanega dela se priučiš v enem dnevu! Takšna je Kanada!“

Kurt je še vedno nekaj govoril pred okencem v svoji slabi angleščini. Poudarjal je, kako zelo se mu mudi, da bi se zaposlil, ženo ima in otroka v Evropi. Možakar za okencem pa si gladi svoje redke brčice, smehlja se vljudno in ponavlja vedno znova, da zanj dobi morda kaj še ta teden.

Porinil sem podpisani vzorec skozi okence.

„Ob treh torej. Po vas pride kompanijski zastopnik. Odpelje vas na letališče. Od tam pa s Canadian Pacific Airlines dalje.“

Nisem vedel, kako naj se mu zahvalim. Bil sem mu zelo hvaležen. Odrešil me je čakanja iz dneva v dan, čakanja, ki ti zlomi živce.

(dalje prihodnjič)

TV AVSTRIJA 1 TV AVSTRIJA 2 TV LJUBLJANA TE DNI NA TELEVIZIJI

PE
14.7.

9.05 Pustolovščina v Vancouvr; 10.25 Vrnitev v Eden; 14.00 Črna jama; 15.30 Počitniški spored; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.17 Znanost danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Eurocops: Plačilni dan ponoči; 21.20 Sodnik Kreutzberg; 22.05 Trailer; 2.50 Pogledi s strani; 23.00 Od nas v pekel; 0.30 Aktualno; 0.35 Department S; 1.25 Poročila.

10.00 Vojaška parada iz Pariza; 11.30 Francoska revolucija od ideala k stvarnosti; 16.45 Ljubljena dežela; 17.30 Družina človek; 18.00 Pustolovščina v Vancouvr; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Otoki pokrajine; 21.00 Oddaja o filmu; 21.30 Prenos iz Pariza - 200 let fr. revolucije; 0.00 Aktualno.

18.00 Dnevnik; 18.10 Spored za otroke: Nevarni zaliv; 18.40 S poletnega festivala: Večer kolumbijske folklore; 19.10 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.15 Svet nenavadnih sil Arthurja Clarka; 22.05 Vreme; 22.10 Informativna oddaja za goste iz tujine; 22.15 Poletna noč, Schwarzwaldska klinika; V imenu ljudstva, am. film.

SO
15.7.

9.05 Pustolovščina v Vancouvr; 10.30 Sodnik Kreutzberg; 14.30 Grad v Flandriji; 16.00 Wurlitzer; 16.55 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Šport; 19.00 Ta teden na televiziji; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Kdor reče A; 22.00 Blesčeči asfalt; 23.35 Aktualno; 23.40 Sodnikovi hlapi v Casa Grandi; 1.10 Poročila; 1.15 Ekslibris.

16.00 Okoli Herrensa; 17.00 Dediščina očetov (v 6 nadaljevanjih); 18.00 Pustolovščina v Vancouvr; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Porušeni mostovi; 22.10 Aktualno; 22.15 Šport; 22.55 Dragulj krone; 0.45 Poročila; 0.50 Ekslibris.

18.10 Spored za otroke: Robin in Rozi; Konjiček, Bendji, Zlatarjevo zlato; 19.00 Videostrani; 19.05 Risanka; 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine; 19.30 Dnevnik; 19.59 Utrip; 20.30 Slavolok zmage, am. film; 22.10 Dnevnik; 22.30 Informativna oddaja za goste iz tujine; 22.35 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, Samo bedaki in konji.

NE
16.7.

9.05 Pacifiški izziv; 10.35 Obzornik; 11.00 Tašigang; 13.50 Ivanhoe, črni vitez; 15.35 Spored za otroke; 17.00 X-Large; 18.30 Knight Rider; 19.15 Zrebanje lota; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 Pozor, rdeča luč; 21.00 Zemlja smehljaja; 23.20 Veseleje ob glasbi; 0.05 Aktualno.

9.05 Kulturni obzornik; 9.30 Angeli, hudiči in demoni; 13.00 Dober dan, Koroška; 14.30 Športni popoldan; 18.00 Pustolovščina v Vancouvr; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega pravobranilca; 20.15 Možje iz K2; 22.00 Gospa gostilničarka ima tudi grofa; 23.30 Šport; 23.45 Department S.

9.10 Otroška matineja: Živ žav, Nevarni zaliv; 10.30 Siniša Pavič: Boljše življenje; 11.30 Domači ansambli: Ansambel Braneta Klavžerja; 13.00 San Remo '89; 15.00 Marjanca, 2. del; 15.55 M. Zinnerova: Zapisani šoli; 17.10 Opičje norčije, am. film; 19.15 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Miodrag Karadžić: Djekna še ni umrla.

PO
17.7.

9.05 Pustolovščina v Vancouvr; 10.30 Tatovi med seboj; 15.30 Počitniški spored; 18.00 Mi; 18.30 Agencija Maxwell (v 13. nadaljevanjih); 19.17 Znanost danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Magnum; 22.00 Pogledi s strani; 2.20 Pregarjanja in uboj Jeana Pavla Maratsa; 0.05 Aktualno; 0.10 Department S; 1.00 Poročila.

16.55 Tedaj; 17.00 Kitajski porcelan; 17.30 Lindenstraße; 18.00 Pustolovščina v Vancouvr; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Podoželski zdravnik (v 13 nadaljevanjih); 21.15 Šiling, gospodarski magazin; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Butan: Kraljestvo grmečega zmaja; 23.10 Nočni študio; 0.10 Aktualno.

17.40 Mozaik: Zrcalo tedna; 18.00 Dnevnik; 18.25 Spored za otroke: Radovedni taček: Ogenj, Zlatarjevo zlato; 19.10 Risanka; 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine; 19.30 Dnevnik; 20.05 Kdor hoče, ta more, angl. drama; 21.05 Osmi dan; 21.45 Dnevnik; 22.05 Informativna oddaja za goste iz tujine; 22.10 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika.

Azija: od Malaje do Malezije

Ponedeljek, 17. 7. 1989, TV LJ2, 19.00 - Nekdanja kolonija Malaja, s svojimi neprehodnimi džunglami, v katerih so še ne tako dolgo tega živeli zadnji ljudožerci v Aziji, je danes del federativne države Malezije, ki je med najbolj naprednimi islamskimi državami na svetu. Potovanje „Po brezkončnosti sveta“ je sprehod skozi zgodovino in sedanost ljudi z vzhodne strani našega planeta.

Slavolok zmage Hočeš, moreš!

Sobota, 15. 7. 1989, TV LJ1, 20.30 - Erich Maria Remarque v romanu z istim naslovom opisuje čas, ko je bil Pariz poln emigrantov, bežečih pred nacistično brutalnostjo, ki pa se ji v resnici ni bilo mogoče umakniti... **Ponedeljek, 17. 7. 1989, TV LJ1, 20.05** - Lahka komedija o ameriški bilijonarki in uspešnem angleškem odvetniku, ki ju poleg posrta, bežečih pred nacistično brutalnostjo, ki pa se ji v resnici ni bilo mogoče umakniti... ona maščuje...

Večer kolumbijske folklore

Petek, 14. 7. 1989, TV LJ1, 18.40 - V ljubljanskih Križankah je nastopil tudi folklorni ansambel Ballet de Colombia. Njegovi plesi izhajajo iz izvorne ritmične moči črnskega plesa, liričnih otenkov indijskega plesa in vznemirljive raznolikosti gibov ob melodijah s Kanarskih otokov in Andaluzije.

Perestrojka po notah...

Sobota, 15. 7. 1989, TV A2, 23.50 - Sovjetska zveza se predstavlja na kulturnih dneh 1989 na Dunaju. Poleg klasične glasbe se bo predstavila tudi pop-glasba, s skupino „Petersburg“, s pevcem Borisom Dubrovnikom (na sliki).

RADIO KOROŠKA
18.10-19.00

Petek, 14. 7. Kulturno-glasbena: poletni festivali

Sobota, 15. 7. Duhovni nagovor: dekan Kristo Srienc iz Šmihela
Voščila: Danica Urschitz

Nedelja, 16. 7. 60 let duhovnik - biseromašnik Ludvik Jank na Radišah

Ponedeljek, 17. 7. Pri nas v Šmihelu - portret vasi/Marica Kušej

Dober dan, Koroška
Spored za 16. 7. 1989, ob 13.00, TV A2

- Klešče in kladivo - graja in priznanje - podelitev nagrad
- Deželni arhiv: Kataster in domača imena v Slov. Plajberku
- Bralne značke - mladi in knjiga v Mladinskem domu Slov. šolskega društva
- Dobrnik in požigalci - premiera v Šentjanžu
- Nova maša na Ziljski Bistrici

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek 14. 7. 20.30	Kulturni dom v Šentprimozu	KULTURNI VEČER - Sodelujejo: Mlajši mladinski zbor, vokalni ansambel ter mešani pevski zbor SPD „Danica“ in zabavni ansambel Zmeda.	SPD „Danica“
Petek, 14. 7. od 18. ure do petka, 21. 7. do 13. ure		SLOVENSKE POČITNICE voditelj: mag. Miha Urbinc.	Katoliški dom prosvete v Tinjah
Petek 14. 7. 20.30	Grad Porcia, Spittal	Komedija „DRŽAVLJAN KOT PLEMIČ“ J. B. Moliere	Ansambel Porcia
Sobota 15. 7. 20.00	pri Piceju na Zamanjah	KRESOVANJE - Sodelujejo: Moški zbor „Vinko Poljanec“, otroški zbor Škocijan, moški zbor Kralj Matjaž, za ples igra: Zmeda.	SPD „Vinko Poljanec“
Nedelja 16. 7. 14.00	Pri Puhu v Zg. Rutah	TEKMA KOSCEV	SPD „Radiše“
Nedelja 16. 7.	Farna dvorana v Železni Kapli	Otroška igra F. Bevk BEDAK PAVLEK	SPD „Zarja“
Četrtek, 20. 7. in 21. 7., 20.00	Pri Tišlerju v Šentjanžu	DOBRNIK IN POŽIGALCI - ponovitvi. Nastopa igralska skupina SPD Šentjanž, rezervacije vstopnic tel.: 0 4228/2301.	SPD Šentjanž
od 21. do 25. 8.	Osnovna šola Vuzenica	Likovna kolonija mladih „VUZENICA '89“ Prijave sprejema Slovenska prosvetna zveza tel.: (0 463) 514300-21.	SPZ, osn. šola Vuzenica, ZKOS

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 11. 7. 1989

	dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$ 13,16	13,26
za 1 angleški funt	£ 21,39	21,59
za 100 franc. frankov	f 206,75	208,65
za 100 ital. lir	Lit 0,96	0,97
za 100 dinarjev	DIN 0,06	0,10
za 100 švic. frankov	sfr 814,60	818,80
za 100 holand. guldnov	Hfl 623,15	626,25
za 100 nemških mark	DM 702,25	705,75

Posredujeta: Posojilnica-Bank Zveza-Bank, Celovec

RAZSTAVE

Celovec
- Kulturna taberna Pri Jokinu: Grafika iz Azerbejdžana. - Die Österreichgalerie v društvu umetnikov: Peter Krawagna - razstava novih del (do 22. 7.) - Celovski planetarij: (Villacherstr. 239): Razstava „Evropsko okno v univerzum“, dokumentacija največjega in najvažnejšega astronomskega raziskovalnega centra na svetu ESO (European Southern Observatory). Ta ima svojo opazovalnico na 2000 m visoki gori La Silla v Čilu. - Koroška deželna galerija: Pavel Flora, posebna razstava. - Dom umetnikov: „Začetek moderne“ do 9. 9.

Tinje
- Galerija Tinje: (do 5. 9.) - Iska Rano, slike.

Sentjakob v Rožu
- Kulturni dom: Adolf Fantur, do 13. 8.

Pilberk
- Galerija W. Berg je odprta do 30. 9.

Stalenska gora
- „Rimljani na Koroškem“, do 20. 10.

LOTTO

7 šestice 3.517.912.-
36 petic z dodatno številko 127.855.-
1402 petice 4.925.-
47.514 štirice 193.-
581.984 trojke 19.-
2 Joker-Jackpota 2.677.552.-

TOTO

3 dvanajstice 1.623.151.-
163 enajstic 8.895.-
2191 desetice 661.-

Stava: Jackpot za 888.639 šil. Jackpohatnik: čaka 3.923.939 šil.

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telefax (0 463) 51 43 00-71, teleks 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 370 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 200.000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 10.000.000 dinarjev.

od
vsepovsod

Zastava in električni stol...

Ameriški državni simbol, zastavo „Stars and Stripes“, lahko od zdaj dalje vsak državljan zažge in upepeli, kakor ga je volja. To je pred kratkim potrdil ameriški Supreme court, najvišja sodno-pravna inštanca Združenih držav. Vrhovni sodniki so svojo odločitev utemeljili z ugotovitvijo, da mora biti v vsakem oziru varovana ustavna pravica do izražanja svobodnega mnenja. Če tega torej nekdo ne more ali noče početi drugače kot s sežiganjem državnega simbola, potem je pravica na njegovi strani...

Kajpada je taka odločitev povzročila val protestov v skoraj vseh političnih taborih. Predvsem konservativni politiki so se prav histerično razburili nad sodniki in sam predsednik Bush je ogorčen izjavil: „Zažgati zastavo je krivica – smrtna krivica.“

Realnost v metropoli svobode in neskončnih možnosti ima ponavadi dva obraza. Tudi v tem primeru. Isti vrhovni sodniki so skoraj v istem času potrdili, da je popolnoma v skladu z ameriško ustavo, če sodišča kaznujejo s smrtno kaznijo tudi otroke in neprištevne, umsko bolne ljudi. Zaradi te odločitve nihče od ameriških vodilnih politikov ni zagnal vik in krik.

Kemična industrija je bila doslej vedno ogrnjena v plašč anonimnosti. Za najboljše podjetje je veljalo tisto, v katerem ni prišlo do nezgod, pa tudi podjetja sama so strogo varovala svoje skrivnosti, pač pod geslom: „Če se o ničemer ne govori, je vse v redu!“ Toda z naraščanjem zavesti o varstvu okolja, ob izboljšanih življenjskih pogojih se je povečala tudi kritičnost do kemične industrije. Zato so se zdaj vsaj na Koroškem predstavniki te stroke odločili, da podjetja odprejo javnosti in jo informirajo, kaj in kako delajo. Ob tem pa seveda tudi, kakšne kontrolne naprave imajo in kako lahko v primeru nezgode ukrepajo... Seveda pa je tako odpiranje le površno, saj v proizvodni postopek ne dovoljujejo vpogleda, zato se omejujejo bolj na statično gradivo...

S taljenjem boksita dobijo novo snov, ta pa povzroča hudo prašenje. Bodo problem rešili?

Problemi z zaščito okolja

Da kemiki niso le alkimisti, ki čudodelno ustvarjajo zlato iz manjvrednih kovin, temveč da predvsem v večjih podjetjih zagotavljajo lastnikom velike dobičke, je nazorno pokazal ogled podjetja Geissler und Pehr na Brnci. Iz malega podjetja, ki je bilo ustanovljeno leta 1945 v Beljaku, je zrasel gigant, ki danes kraljuje na 180.000

kvadratnih metrov velikem arealu. Podjetje namreč proizvaja kar 350 različnih proizvodov, s katerimi dosega letni promet v višini 650 milijonov šilingov. Zaposlenih pa ima 350 delavcev.

V bodoče pa si podjetje obeta še znatno povečanje prometa, saj se je uvrstilo tudi med proizvajalce cestnega asfalta. Prav na tem področju

pa si je s pomočjo lastnih strokovnjakov zagotovilo odlično prednost: za tako imenovani „šepetajoči asfalt“ za avtoceste in druge večje prometne žile je namreč vedno večje povpraševanje. In prav na tem področju je Geissler und Pehr že v stanju, da kot edina avstrijska firma ponudi ustrezen produkt.

Tako si torej obetajo mnogo naročil, ki se bodo seveda odražala tudi v bilanci.

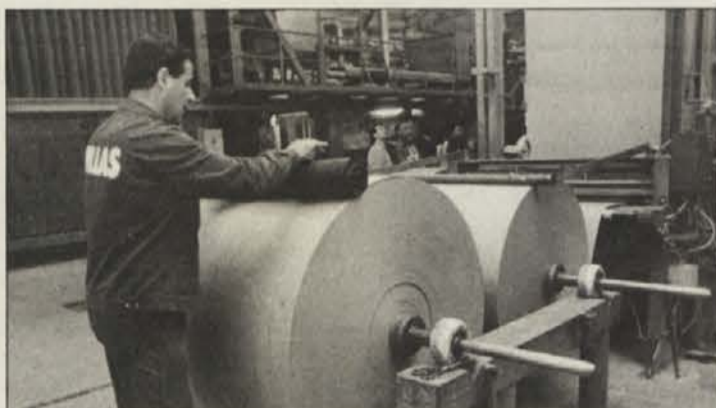
Prav s tega vidika pa se zdijo investicije podjetja za varstvo okolja le premajhne: sicer v zadnjih dveh letih znašajo 130 milijonov, toda v podjetju in bližnji sosesčini kljub temu še vedno smrdi. Sam argument, da ima bitumen (ki ga uvažajo iz Jugoslavije) pač svoj vonj, ne zadoštuje. Tega problema se bodo morali resneje lotiti...

Tudi v podjetju Treibacher pri Beljaku imajo težave z varstvom okolja: tam sicer ne nastaja smrad, zato pa je toliko večje onesnaževanje s

prahom. Razumljivo je, da pri drobljenju boksita nastaja prah, res pa je tudi, da sedanjne naprave (filtri in podobno) nikakor ne zadostujejo. Potreben bo cel sistem filtrov, predvsem pa tudi ustrezna rešitev v samih delovnih halah, saj so delavci ob strojih še vedno izpostavljeni hudemu prašenju.

Teh problemov pa se pri Treibacheri zavedajo in obljublajo, da bodo potrebne investicije opravili v doglednem času. Toda nasploh je to podjetje orientirano v povsem drugo smer: Treibacher ima eno podjetje že v Italiji, kar pomeni, da vsaj del svoje proizvodnje prenaša iz Avstrije v druge države. Na videz se zdi argument za tako odločitev logičen: „Z eno nogo hočemo biti v Evropski skupnosti!“, po drugi strani pa je res, da predpisi o varstvu okolja v Italiji niso tako strogi, v kolikor pa so, jih pa ne izvajajo tako dosledno...

Andrej Mohar

Podjetje Geissler und Pehr na Brnci si je pridobilo ugled predvsem z asfaltnimi oblogami – na cestah, strehah in še kje. Sliki: Eggenberger

SLOVENSKI VESTNIK – ŠPORT

Nanti Olip, dolgoletni igralec in funkcionar Selanov se je odločil, da bo še nadalje opravljal odgovorno funkcijo sekcijskega vodje za nogomet pri športnem društvu DSG Sele. Pravi, da je cilj Selanov „preživeti“ v novi sezoni.

Nogomet: Selani ne bodo razpadli!

Selski nogometaši in odgovorni funkcionarji so na zadnji seji razrešili hudo krizo v nogometni sekciji, kateri je celo grozil razpad!

Po večurni razpravi so se dogovorili, da bo dosedanji 33-letni sekcijski vodja Nanti Olip še nadalje opravljal to funkcijo, našli pa so tudi novega trenerja Heriberta Kulmescha, ki bo začasno vodil priprave za novo nogometno sezono v 1. razredu C. Potrebna je bila hitra odločitev, ker je Jože Fera po petih letih trenerskega dela zapustil selsko moštvo. Prestopil je k Železni Kapli, ki igra s Selani v istem razredu.

Ker bosta selsko moštvo zapustila tudi igralca Mirko Wieser (podpisal je za Bilčovs) ter Zdravko Oraže (šel bo verjetno k Atusu v Borovlje), bodo moštvo sestavljali skoraj izključno domači igralci. Domačin ni edinole vratar Franc Fuchs, ki so ga Selani odkupili od „Triglava“ Kranj.

Za Nantijsa Olipa velja za naslednjo sezono ena sama želja: „Smo pred novim začetkom, zato je cilj nas vseh, da se v nogometni sezoni 1989/90 obdržimo v 1. c razredu!“ je za Slovenski vestnik dejal dolgoletni uspešni nogometaš Selanov.

Ivan Lukan

SLOVENSKI VESTNIK – ŠPORT

Kajžnikov Hanža

„Naš državni poslanec“ Karel Smolle je šel med športnike: v parlamentu je v zadnjem letu kar 65-krat tekkel za govorniški pult! Bolje bi bilo, če bi pred dobrim letom tekkel še enkrat in enkrat manj glasoval!

SAK: Ramšak se je odjavil!

Dr. Ivan Ramšak, uspešen igralec in trener, ki ga je Slovenski atletski klub posodil Pliberku za eno leto, se je pri SAK odjavil. Če hoče v naslednji sezoni igrati za Pliberk ali kakšno drugo moštvo, ga mora le-ta od SAK odkupiti do 17. julija do 24. ure.